

PŘEHLED O ČINNOSTI CENOVÝCH KONTROLNÍCH ORGÁNŮ ZA ROK 2022

Oddělení Cenová politika

2023

Přehled o činnosti cenových kontrolních orgánů za rok 2022

Ministerstvo financí ČR
Letenská 15, 118 10 Praha 1

Oddělení Cenová politika

první vydání, Praha 2023

ISBN 978-80-7586-060-6 (online)

volná distribuce

OBSAH

Manažerské shrnutí.....	6
1. Úvod.....	9
2. Energetika.....	13
3. Vodárenství.....	18
4. Zdravotnictví	20
5. Doprava.....	26
6. Poštovní a telekomunikační služby.....	32
7. Pohřebnictví.....	33
8. Značení zboží a cenová evidence.....	36
9. Zneužití výhodnějšího hospodářského postavení.....	38
10. Cigarety	40
11. Mimořádná cenová šetření	42

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Cenové kontroly v ČR.....	6
Graf 2: Výše pokut (v mil. Kč)	7
Graf 3: Výše pokut (v mil. Kč) dle právní charakteristiky.....	8
Graf 4: Počet cenových kontrol v jednotlivých oblastech	12
Graf 5: Počet zjištěných porušení cenových předpisů	12
Graf 6: Energetika – počet kontrol a počet porušení.....	16
Graf 7: Energetika – uložené pokuty (v Kč).....	16
Graf 8: Vodárenství – počet kontrol a počet porušení	19
Graf 9: Vodárenství – uložené pokuty (v Kč)	19
Graf 10: Zdravotní výkony – počet kontrol a počet porušení.....	21
Graf 11: Zdravotní výkony – uložené pokuty (v Kč).....	21
Graf 12: Léčivé přípravky, potraviny pro zvláštní lékařské účely, zdravotnické prostředky a stomatologické výrobky – počet kontrol a počet porušení.....	24
Graf 13: Léčivé přípravky, potraviny pro zvláštní lékařské účely, zdravotnické prostředky a stomatologické výrobky – uložené pokuty (v Kč).....	24
Graf 14: Jízdné v autobusové a železniční dopravě včetně rozsahu a výše poskytovaných slev – počet kontrol a počet zjištěných porušení.....	27
Graf 15: Jízdné v autobusové a železniční dopravě včetně rozsahu a výše poskytovaných slev – uložené pokuty (v Kč).....	27
Graf 16: Užití železniční infrastruktury – počet kontrol a počet zjištěných porušení.....	28
Graf 17: Užití železniční infrastruktury – uložené pokuty (v Kč).....	29
Graf 18: Regulované ceny v osobní taxislužbě – počet kontrol a počet porušení.....	30
Graf 19: Regulované ceny v osobní taxislužbě – uložené pokuty (v Kč).....	31
Graf 20: Pohřebnictví – počet kontrol a počet porušení.....	34
Graf 21: Pohřebnictví – uložené pokuty (v Kč).....	34
Graf 22: Značení zboží a cenová evidence – počet kontrol a počet porušení.....	36
Graf 23: Značení zboží a cenová evidence – uložené pokuty (v Kč).....	37
Graf 24: Cigarety – počet kontrol a počet porušení.....	41
Graf 25: Cigarety – uložené pokuty (v Kč).....	41

SEZNAM SCHÉMÁT

Schéma 1: Cenové kontrolní orgány	9
Schéma 2: Předmět kontroly – porušení cenových předpisů	10
Schéma 3: Oblasti cenové kontroly s cenovými kontrolními orgány.....	11

SEZNAM ZKRATEK

CÚ	Celní úřady
ČTÚ	Český telekomunikační úřad
ERÚ	Energetický regulační úřad
MF	Ministerstvo financí
POZE	Podporované zdroje energie
SEI	Státní energetická inspekce
SFÚ	Specializovaný finanční úřad
SÚKL	Státní ústav pro kontrolu léčiv
ÚPDI	Úřad pro přístup k dopravní infrastruktuře
ZEK	Zákon o elektronických komunikacích

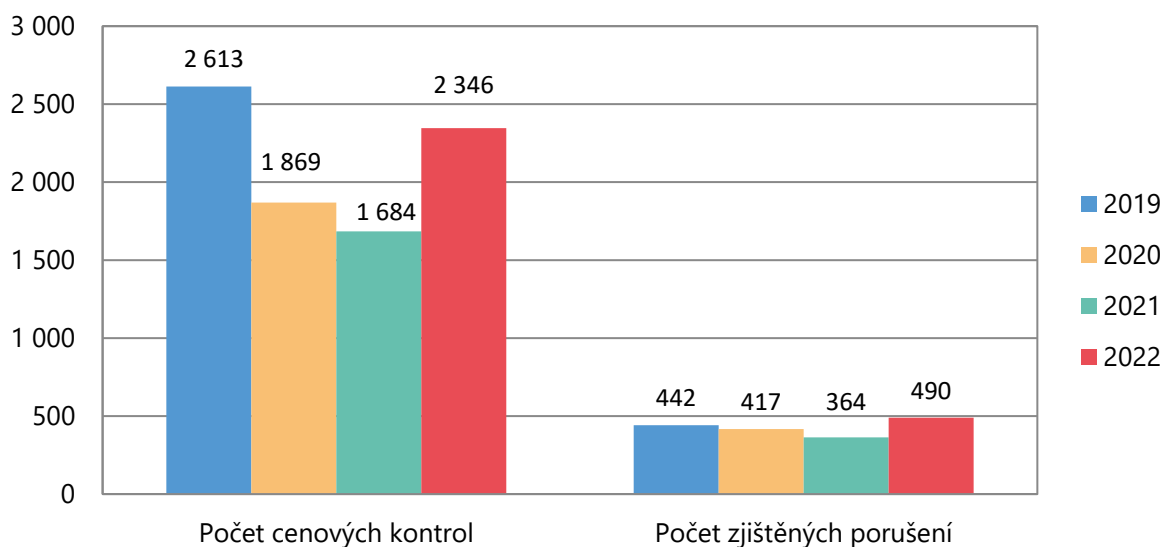
MANAŽERSKÉ SHRUTÍ

Materiál předkládaný Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR pokrývá kontrolní činnost v oblasti cen, kterou prováděly cenové kontrolní orgány v roce 2022 a porovnává tuto kontrolní činnost s roky 2019–2021. Zahrnutí roku 2019 je důležité pro porovnání vzhledem k výjimečným letům 2020 a 2021 z důvodu pandemie covid-19.

Kontrolu dodržování cenových předpisů v ČR provádí podle zákona č. 265/1991 Sb., o působnosti orgánů České republiky v oblasti cen, ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon č. 265/1991 Sb.“), Ministerstvo financí, Specializovaný finanční úřad a specializované odvětvové úřady jako např. Energetický regulační úřad, Státní ústav pro kontrolu léčiv apod. Pravomoc kontrolovat ceny mají i krajské a obecní úřady.

Cenová kontrola je zásadní v síťových odvětvích, kde v rámci takto ustavené tržní struktury přirozeně panuje nedokonalá konkurence. Cenové kontroly tedy plní nezastupitelnou roli při **ochraně slabšího účastníka tržního vztahu – spotřebitele**. Kromě plánované kontrolní činnosti řeší cenové kontrolní orgány také stížnosti a podněty fyzických a právnických osob na porušování cenových předpisů, a přispívají tak k dodržování zákonnosti v této oblasti.

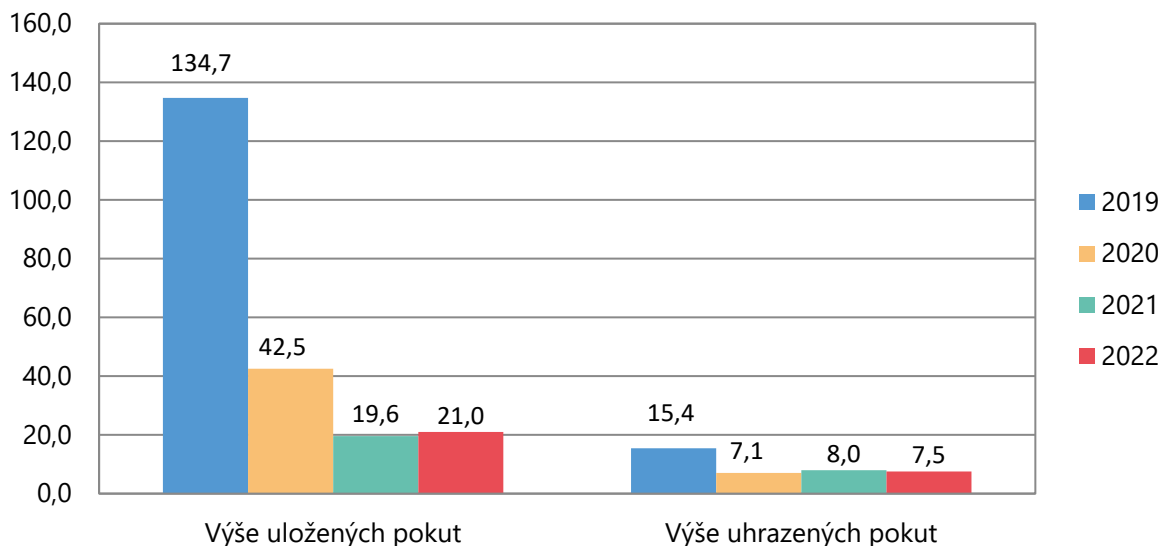
Graf 1: Cenové kontroly v ČR

Historicky bezprecedentní krize spojená s pandemií, která zasáhla v podstatě celé ekonomické fungování České republiky, se přinejmenším kvantitativně projevila i v oblasti cenových kontrol. Z vývoje počtu cenových kontrol je zřetelný **pokles v kritických letech 2020–2021 a opětovný nárůst v roce 2022**, kdy se evidované počty kontrol, konkrétně 2 346 realizovaných kontrolních akcí, znatelně přiblížily úrovni před pandemií.

Vztah mezi oběma veličinami znázorněnými v grafu 1 zjednodušeným způsobem vystihuje **míru porušování cenových předpisů**. Podíl počtu zjištěných porušení na celkovém počtu cenových kontrol dosahuje dlouhodobě míry okolo 20 %.

Graf 2: Výše pokut (v mil. Kč)

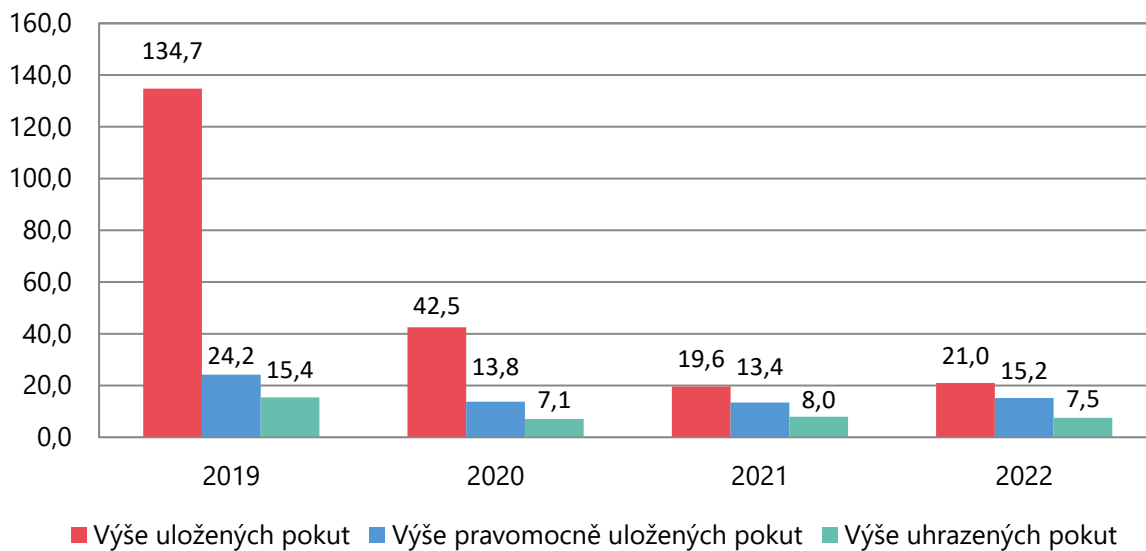

V případě porušení cenových předpisů jsou zahajována správní řízení, jejichž výsledkem je zpravidla rozhodnutí o uložení relevantní sankce. Přestože je snaha o ukončení správního řízení v co nejkratší době, složitost některých případů toto neumožňuje. V mnoha případech pak po odvolacím řízení následuje řízení soudní, kdy ohledně zaplacení pokuty soudy nezdědky přiznávají žalobě odkladný účinek.

Přehled o činnosti cenových kontrolních orgánů za rok 2022 (dále též „Přehled“) rozlišuje **pokuty uložené** (rozhodnutími, proti nimž lze podat opravný prostředek), **pokuty pravomocně uložené** (rozhodnutími, která nabyly právní moci) a **pokuty uhrazené** (po skončení správních a soudních řízení). Časová prodleva mezi ukončením cenové kontroly, nabytím právní moci rozhodnutí a skutečnou dobou uhrazení pokuty může dosahovat i několika let. Z tohoto důvodu je problematické porovnání počtu ukončených kontrol v jednom kalendářním roce s výší uložených pokut, popř. s pokutami v tomto kalendářním roce uhrazenými, protože se může jednat o kontroly a pokuty spolu zcela nesouvisející.

Pro ilustraci jsou v následujícím grafu 3 zobrazeny souhrnné výše jednotlivých skupin pokut dle právní charakteristiky – tzn. pokut uložených, pokut pravomocně uložených a pokut uhrazených v letech 2019–2022.

Graf 3: Výše pokut (v mil. Kč) dle právní charakteristiky

1. ÚVOD

Ustanovením § 14 odst. 6 zákona č. 526/1990 Sb., o cenách, ve znění pozdějších předpisů, (dále též „zákon o cenách“) je vládě ČR uloženo každoročně do 30. dubna předložit Poslanecké sněmovně „Přehled o činnosti cenových kontrolních orgánů“ za předcházející kalendářní rok. Předkládaný materiál shrnuje informace o cenových kontrolách provedených v roce 2022 níže uvedenými cenovými kontrolními orgány na základě jimi předložených zpráv. Současně tento materiál obsahuje porovnání let 2019 až 2022.

1.1. Cenové kontrolní orgány

Podle zákona č. 265/1991 Sb. mohly v roce 2022 provádět kontrolu dodržování cenových předpisů následující cenové orgány:

Schéma 1: Cenové kontrolní orgány

1.2. Předmět cenové kontroly

Cenová kontrola představuje, ve smyslu ustanovení § 14 odst. 2 zákona o cenách, soubor činností, jejichž účelem je ověřit, zda prodávající nebo kupující neporušují ustanovení zákona o cenách a cenových předpisů.

V rámci cenových kontrol může být zjištěno porušení jednoho ustanovení zákona o cenách, případně i více ustanovení současně. Cenové kontroly jsou prováděny především na základě ročních plánů jednotlivých cenových kontrolních orgánů, dále podle zadání Ministerstva

financí, popř. vlády ČR či Parlamentu ČR a na základě podnětů a stížností občanů a právnických osob.

Schéma 2: Předmět kontroly – porušení cenových předpisů

Prodávající poruší cenové předpisy tím, že:

- nabízí, sjednává nebo požaduje cenu v rozporu s úředně stanovenými cenami (prodej za vyšší cenu než maximální nebo jinou než pevnou cenu, resp. za cenu nižší než minimální),
- nedodrží věcné podmínky, pravidla nebo postupy pro stanovení určených cen, jejich změn a způsobu jejich sjednávání, uplatňování a vyúčtování stanovené cenovými orgány
- nedodrží pravidla věcného usměrňování cen,
- nedodrží určené podmínky sjednané podle § 2 odst. 1 zákona o cenách,
- nevede či neuchovává cenovou evidenci,
- nesplní povinnosti při označování zboží cenami,
- neposkytne cenovému orgánu bezplatně informaci nebo podklad podle § 12 odst. 1 zákona o cenách, resp. předá nepravdivé údaje,
- požaduje za služby poskytované v rámci základního platebního účtu úplatu neodpovídající obvyklé ceně dle zákona o cenách,
- zneužije své výhodnější hospodářské postavení při sjednávání ceny,
- neposkytne informace o cenách při poskytování služeb cestovních kanceláří,
- nedodrží cenové moratorium.

Kupující poruší cenové předpisy tím, že:

- nedodrží určené podmínky sjednané podle § 2 odst. 1 zákona o cenách,
- zneužije své výhodnější hospodářské postavení při sjednávání ceny,
- neposkytne cenovému orgánu bezplatně informaci nebo podklad podle § 12 odst. 1 zákona o cenách, resp. předá nepravdivé údaje,
- koupí zboží za cenu, která není v souladu s cenou úředně stanovenou podle § 5 odst. 1 zákona o cenách (platí pouze pro právnickou nebo podnikající fyzickou osobu),
- kupuje za cenu vyšší, než je cena regulovaná, pokud na úhradu této ceny čerpá prostředky ze státního rozpočtu (platí pouze pro právnickou nebo podnikající fyzickou osobu).

1.3.Oblasti cenové kontroly

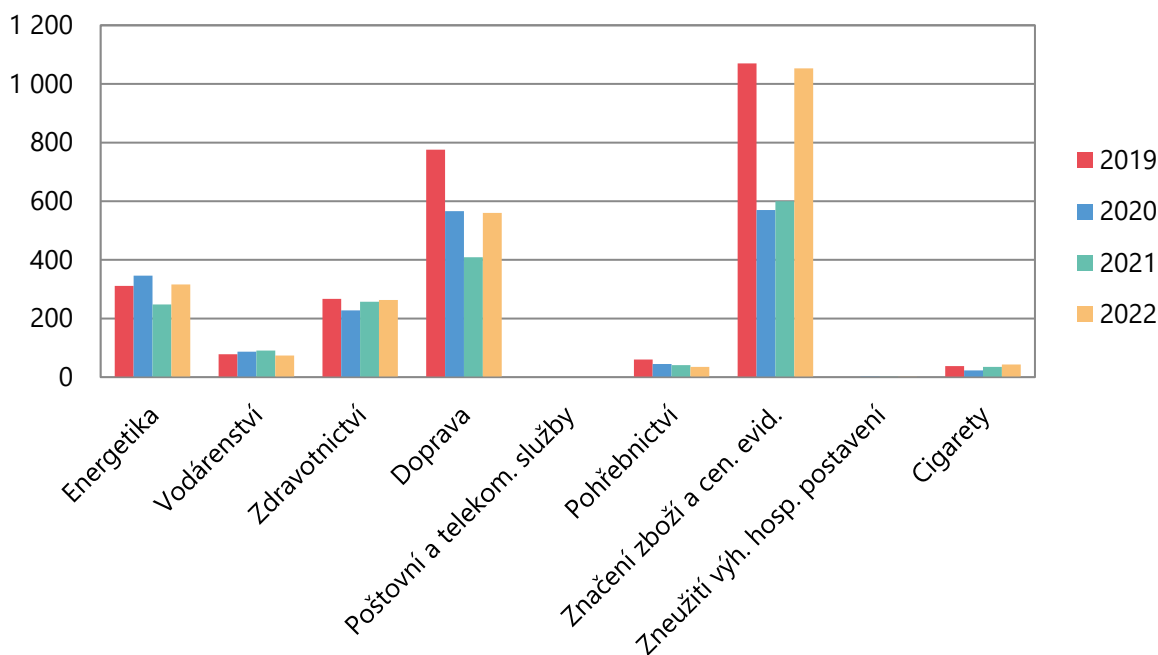
V uplynulých letech bylo kontrolováno dodržování příslušných cenových předpisů (popřípadě některých předpisů souvisejících, např. zákona o elektronických komunikacích) v níže uvedených oblastech. Ve schématu jsou zobrazeny rovněž cenové kontrolní orgány.

Schéma 3: Oblasti cenové kontroly s cenovými kontrolními orgány

Energetika	ERÚ, SEI
Vodárenství	SFÚ, MF, Krajské a obecní úřady
Zdravotnictví	SFÚ, SÚKL
Doprava	SFÚ, ÚPDI, Krajské a obecní úřady
Poštovní a telekomunikační služby	ČTÚ
Pohřebnictví	SFÚ, Krajské a obecní úřady
Značení zboží a cenová evidence	SFÚ, Krajské a obecní úřady
Zneužití výhodnějšího hospodářského postavení	Všechny CKO
Cigarety	CÚ

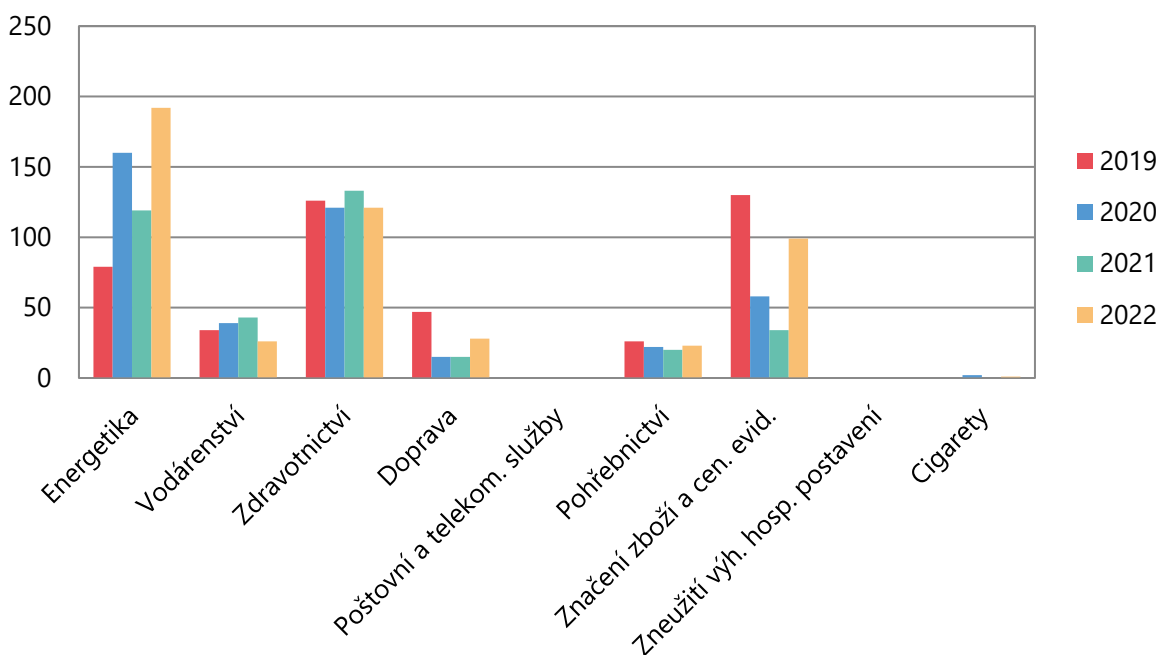
V následujících grafech 4 a 5 jsou znázorněny počty realizovaných cenových kontrol v jednotlivých sledovaných oblastech a také počty zjištěných porušení cenových předpisů, a to v období 2019–2022.

Graf 4: Počet cenových kontrol v jednotlivých oblastech

Nejvíce sledovanými oblastmi jsou značení zboží a cenová evidence, následuje oblast dopravy, dále také energetika a zdravotnictví. Z pohledu míry počtu porušení cenových předpisů vykazují nejvyšší hodnoty oblast pohřebnictví (u 66 % kontrol došlo k porušení) a oblast energetiky (u 61 % kontrol došlo k porušení). V oblasti poštovních a telekomunikačních služeb kontroly probíhají dle speciálního předpisu, proto jsou kontroly dle cenových předpisů uváděny jako nulové.

Graf 5: Počet zjištěných porušení cenových předpisů

2. ENERGETIKA

Kdo kontroluje?	Co se kontroluje?
Energetický regulační úřad	Ceny tepelné energie, elektřiny a plynu
	Správné poskytování informací spotřebiteli při nabídce a prodeji dodávek elektřiny a plynu
Státní energetická inspekce	Dodržování věcných podmínek, stanovených cenovým rozhodnutím ERÚ pro příslušný kalendářní rok, pro stanovení úřední ceny elektřiny vyrobené z podporovaných zdrojů energie

2.1. Elektroenergetika a plynárenství

Energetický regulační úřad zahajuje svou dozorovou činnost obvykle z vlastního podnětu podle ustanovení § 18 odst. 2 zákona č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále též „energetický zákon“).

V odvětvích elektroenergetiky a plynárenství může být předmětem kontroly chování dodavatele energie, který při nabídce a prodeji sdružených služeb dodávky elektřiny a plynu neposkytne takové informace, aby měl spotřebitel možnost se seznámit s konečnou nabídkovou cenou energií ještě před sjednáním smlouvy ve smyslu ustanovení § 13 odst. 2 zákona o cenách. Předmětem kontroly může být také případ, kdy zákazník koupí energii za cenu, která není v souladu s cenou úředně stanovenou podle ustanovení § 5 odst. 1 zákona o cenách, resp. stanovenou cenovým rozhodnutím ERÚ, nebo situace, v níž odběrné místo nespĺňuje závazné podmínky pro sjednanou či vyúčtovanou úředně stanovenou cenu.

Aktuální dramatický geopolitický vývoj ovlivňující energetický trh a bezprecedentní růst cen energií je spojený s enormním nárůstem podnětů vztahujících se na zvýšení ceny elektřiny a plynu, zejména neregulované části ceny elektřiny a plynu, nebo na podklady pro vyúčtování a stanovení výše záloh. Sekundárně se tento problém promítá i do oblasti teplárenství, kde elektřina a plyn patří mezi hlavní zdroje primárního paliva, či jsou nezbytnou součástí režie.

Předmětem kontrol v elektroenergetice a plynárenství jsou především povinnosti obchodníků s elektřinou a plynem, které vyplývají z energetického zákona, či zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon o ochraně spotřebitele“). Výkon kontroly v této oblasti se nedotýká ustanovení zákona o cenách, a proto zde není dále rozpracován.

Nalezená pochybení

- Nedostatky při dodržování povinnosti označování zboží cenami

2.2. Teplárenství

Předmětem cenové kontrolní činnosti v oblasti teplárenství je kontrola dodržování závazného postupu pro tvorbu věcně usměrňované ceny tepelné energie, kdy dodavatel tepelné energie je oprávněn do ceny tepelné energie zahrnout pouze ekonomicky oprávněné náklady, přiměřený zisk a daň z přidané hodnoty. Cílem kontroly je zjistit, zda kontrolovaná osoba v kontrolovaném roce v kontrolované cenové lokalitě sjednala nebo požadovala cenu, jejíž výše nebo kalkulace je v souladu s podmínkami věcného usměrňování cen podle ustanovení § 6 odst. 1 písm. c) zákona o cenách.

Cenové kontroly v oblasti teplárenství charakterizuje ERÚ jakožto časově obtížné s ohledem na rozsah hodnocených dokumentů, jejich zpracování a vyhodnocení, a proto je řadí k náročným kontrolám, které trvají několik měsíců. Náročnost prováděných cenových kontrol se odvíjí od počtu dotčených odběrných míst, rozloze kontrolované cenové lokality, délce kontrolovaného období, počtu uplatňovaných cenových produktů nebo cen tepelné energie (dodavatelé uplatňují často rozdílné ceny tepelné energie na jednotlivých úrovních předání tepelné energie odběrateli, individuální ceny, cenová pásma, kategorizace cen, ceníky, produktové řady apod.).

Při cenových kontrolách věcně usměrňovaných cen je nezbytné ověření ekonomicky oprávněných nákladů souvisejících s výrobou a rozvodem tepelné energie a výše uplatňovaného zisku, která nesmí překročit výši přiměřeného zisku stanovenou cenovým rozhodnutím ERÚ. Kontrola věcného usměrňování cen tepelné energie v jedné cenové lokalitě spočívá v prověření ceny ze tří pohledů: v jaké výši byla se zákazníky sjednána, v jaké výši byla kalkulována a jak byla zákazníkům vyúčtována.

V rámci ukončených cenových kontrol v roce 2022 v odvětví teplárenství bylo zjištěno, že kontrolovaná osoba při kalkulaci výsledné ceny tepelné energie a jejím vyúčtování za kontrolovaný rok v kontrolované cenové lokalitě sjednala nebo požadovala cenu, jejíž kalkulovaná výše nebyla v souladu s podmínkami věcného usměrňování cen podle ustanovení § 6 odst. 1 zákona o cenách, resp. platného cenového rozhodnutí k cenám tepelné energie pro kontrolovaný rok.

Při porušení cenových předpisů se jednalo především o tyto konkrétní nedostatky: nedodržení závazného postupu při kalkulaci výsledné ceny tepelné energie, popř. neprovádění kalkulace výsledné ceny tepelné energie vůbec, nesprávné postupy při dělení nákladů na kombinovanou

výrobu elektřiny a tepla, v kalkulaci výsledné ceny tepelné energie kontrolovaná osoba uplatnila náklady, které nelze považovat za ekonomicky oprávněné.

Nalezená pochybení

- Nesprávné postupy při dělení nákladů na kombinovanou výrobu elektřiny a tepla.
- Uplatnění nákladů, které nelze považovat za ekonomicky oprávněné.
- Neoprávněně uplatněné úroky z úvěru.

2.3.Podporované zdroje energie

V oblasti podporovaných zdrojů energie (dále také „POZE“) provádí cenové kontroly Státní energetická inspekce. Kontrole byli podrobováni výrobci elektřiny z POZE, kteří čerpali podle zákona č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon č. 165/2012 Sb.“), podporu na výrobu elektřiny z POZE formou výkupních cen nebo zelených bonusů.

Kontroly byly zahajovány a zaměřeny na dodržování věcných podmínek, stanovených cenovým rozhodnutím ERÚ pro příslušný kalendářní rok podle § 5 odst. 5 zákona o cenách, při uplatňování a vyúčtování výkupních cen nebo zelených bonusů na elektřinu vyrobenou z POZE. Ke kontrole náleží také dohled nad dodržováním ustanovení § 11 odst. 1 písm. a), § 11 odst. 2 a § 12 odst. 1 zákona o cenách.

Kontroly výrobců elektřiny z POZE se provádějí přednostně na základě podnětů přijatých územními inspektoráty a ústředním inspektorátem, a to zejména od společnosti OTE, a.s. Kontroly výrobců elektřiny z POZE jsou rovněž zahajovány z vlastní iniciativy územních inspektorátů a koncentrují se na významnější výrobce elektřiny z POZE ve smyslu objemu čerpané finanční podpory. Přezkum se zaměřuje na výrobce elektřiny, kteří vykazují extrémně vysoké roční využití instalovaného výkonu.

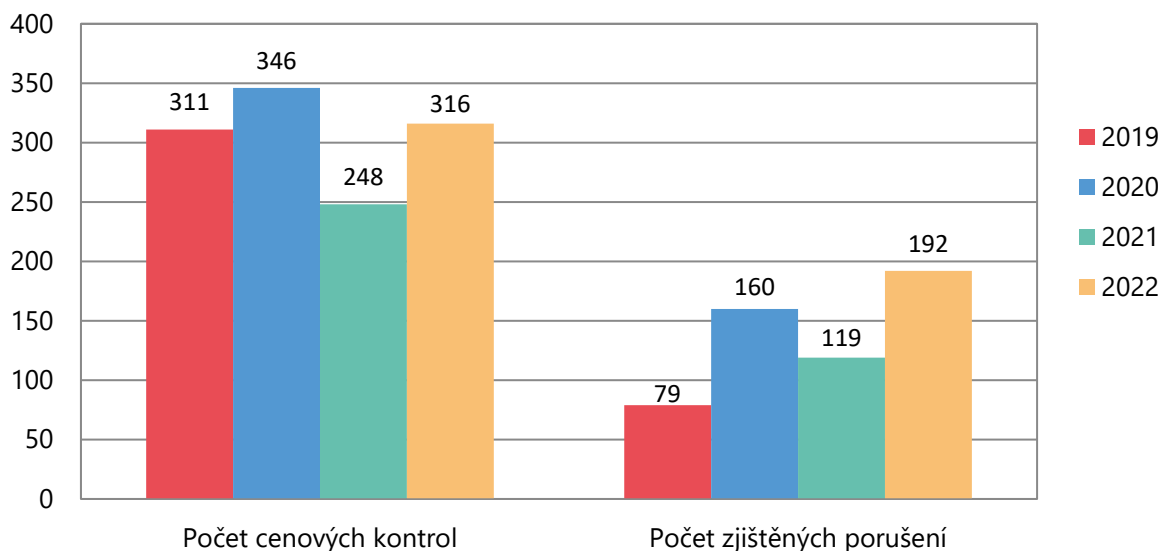
Nalezená pochybení

- Neobvykle vysoká hodnota ročního využití instalovaného výkonu elektřiny (chybný postup při odečtu měřidla, chyba měření sloužícího pro uplatňování podpory elektřiny POZE nebo vyšší instalovaný výkon výroby v kontrolovaném období neodpovídající licenci).
- Nesprávně stanovené zelené bonusy a výkupní ceny (z důvodu uplatnění nároku na chybně stanovenou technologickou a vlastní spotřebu).
- Chybně zapsaný rok uvedení výroby do provozu.

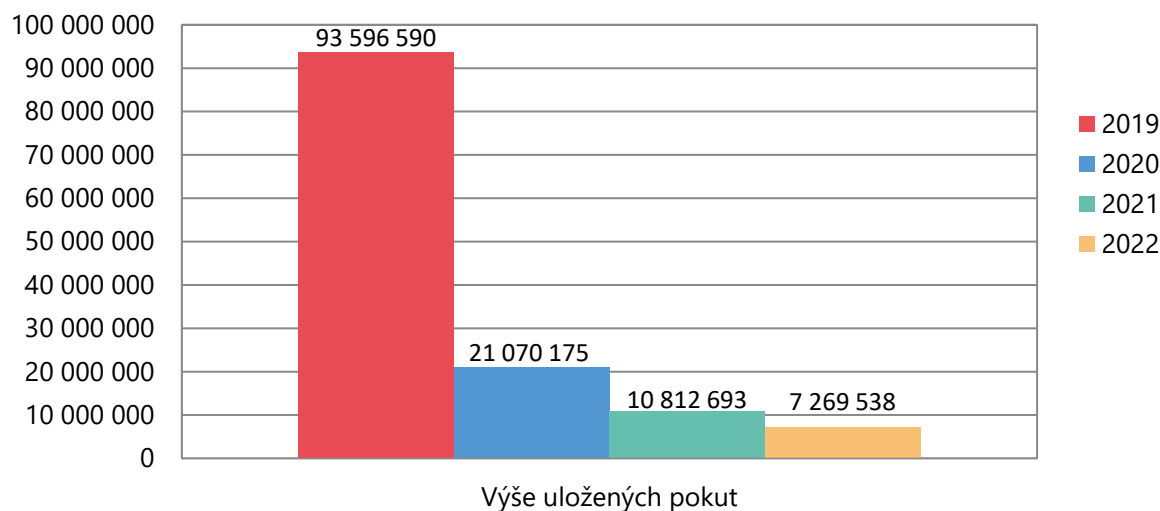
2.4. Shrnutí kontrol v energetice

Následující grafy 6 a 7 kvantitativně shrnují kontrolní procesy prováděné v letech 2019–2022 v energetice, a to jednak ve smyslu počtu realizovaných kontrol a počtu zjištěných porušení, jednak z hlediska udělených finančních sankcí.

Graf 6: Energetika – počet kontrol a počet porušení

Graf 7: Energetika – uložené pokuty (v Kč)

V roce 2022 ERÚ přijal celkem 2 029 podání (nárůst o 115 % oproti 942 podání přijatých v roce 2021), z nichž více než dvě třetiny byly přijaty od spotřebitelů, zákazníků v postavení domácnosti či odběratelů tepelné energie. Většina těchto podání souvisí s dramatickým zvýšením cen elektřiny a plynu, a v důsledku toho také ceny tepelné energie. V rámci zahájených kontrol je prověřována polovina těchto podání, přičemž předmět kontrol vychází z možného porušení hlavně energetického zákona a zákona o ochraně spotřebitele.

ERÚ je na základě zjištění porušení právních předpisů oprávněn, podle odstavce ustanovení § 18 odst. 3 energetického zákona, ukládat pokuty i opatření k nápravě, jejichž účelem je odstranění protiprávního stavu, a stanovit přiměřenou lhůtu nebo jiné nutné podmínky k zajištění jejich splnění. V odvětví energetiky povinnosti plynoucí z opatření k nápravě původci protiprávního stavu přecházejí, dle stejného ustanovení zákona, na jeho právního nástupce či právní nástupce společně a nerozdílně.

V rámci řízení o přestupcích dle ustanovení § 16 odst. 1 písm. d) zákona o cenách, tj. správních řízeních vedených pro porušení ustanovení § 6 odst. 1 písm. c) zákona o cenách, jsou vždy v případě zjištění nepřiměřeného majetkového prospěchu ukládána opatření k nápravě zjištěného protiprávního stavu dle ustanovení § 18 odst. 3 písm. b) energetického zákona, spočívající v povinnosti účastníka řízení ve lhůtě stanovené od nabytí právní moci rozhodnutí vytvořit opravnou kalkulaci ceny tepelné energie a na jejím základě provést s odběrateli tepelné energie vyúčtování ceny tepelné energie spolu s příslušnou sazbou daně z přidané hodnoty.

3. VODÁRENSTVÍ

Kdo kontroluje?	Co se kontroluje?
Specializovaný finanční úřad	Ceny pitné vody, odpadní vody a povrchové vody

V odvětví vodárenství jsou věcným usměrňováním cen podle ustanovení § 6 zákona o cenách regulovány ceny:

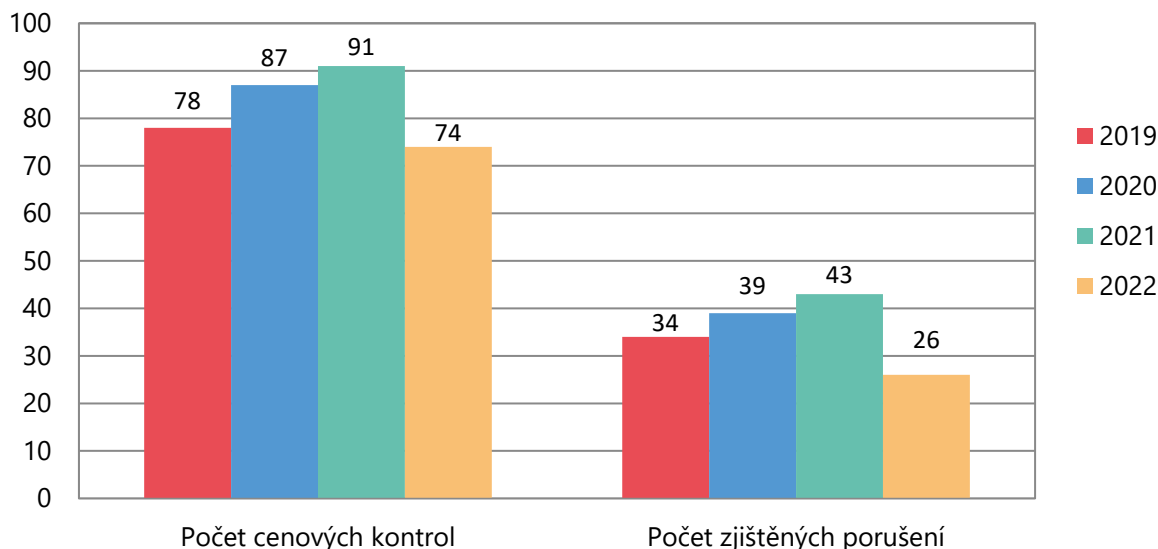
- povrchové vody odebrané z vodních toků a ostatních povrchových vod,
- pitné vody dodávané odběratelům nebo do vodovodní sítě pro veřejnou potřebu jiné osobě, než je odběratel (voda předaná),
- odpadní vody odvedené kanalizací nebo převzaté do kanalizace od jiného vodohospodářského subjektu (voda převzatá).

Dodavateli povrchových vod (voda z vodních toků, nádrží a vodních děl) jsou jednotlivá povodí (státní podniky), k jejichž odběratelům patří i vodohospodářské společnosti, které povrchovou vodu nakupují pro výrobu vody pitné. V roce 2022 ani v roce 2021 nebyly u státních podniků plánovány kontroly, neboť v předešlých letech nebylo při kontrolách u těchto subjektů zjištěno porušení cenových předpisů.

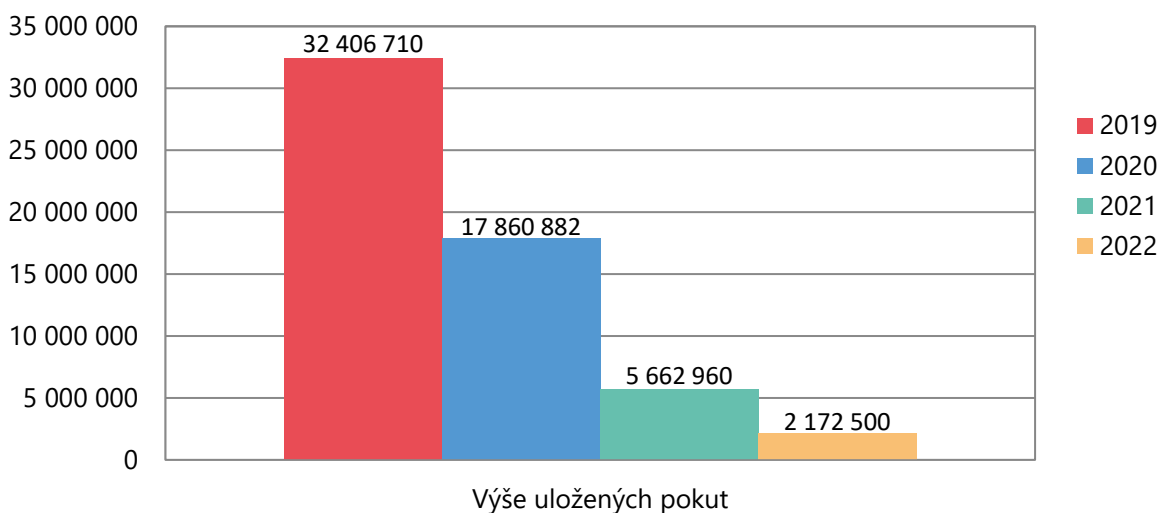
Při sestavování plánu kontrol na rok 2022 se Specializovaný finanční úřad zaměřil též na subjekty vybrané z 50 největších provozovatelů vodohospodářské infrastruktury (prodávající), aby kontrolou těchto společností byl zajištěn dohled nad dodržováním pravidel cenové regulace v oblasti vodárenství u největších provozovatelů, kteří zajišťují dodávky vody pitné a odvod vody odpadní pro většinu obyvatel České republiky. Cenové kontroly jsou naplánovány tak, aby pravidelně jednou za 5 let byla zkontrolována každá vodohospodářská společnost (prodávající) z top 50.

U cenových kontrol, a to nejen v odvětví vodárenství, lze obecně konstatovat, že jejich náročnost se zvyšuje s velikostí kontrolovaného subjektu, neboť s ní rostou personální a časové nároky na kontrolu většího množství podkladů a účetních položek. Zvýšené časové nároky se ovšem objevují i při kontrolách u malých subjektů, u nichž dosud žádná cenová kontrola nebyla provedena, kde jsou potíže s předkládáním, získáváním a posléze i s dokladováním cenové evidence a malou orientací jejich zástupců v oblasti regulace cen.

Graf 8: Vodárenství – počet kontrol a počet porušení

Graf 9: Vodárenství – uložené pokuty (v Kč)

Počet cenových kontrol (graf 8) se v roce 2022 oproti minulým obdobím snížil, za pozitivní lze označit **pokles míry porušování** – v roce 2022 činila míra porušování 35,1 %, zatímco v letech předešlých vždy překročila úroveň 40 %.

Nalezená pochybení

- Zahrnutí neoprávněných nákladů (např. zaměstnanecké benefity, energie, mzdy, ostatní přímé náklady, provozní náklady atp.) nebo nákladů nedoložených v účetnictví.
- Nedodržení pravidel pro výpočet přiměřeného zisku (zahrnutí zisku ve výši překračující maximální koeficient jeho meziročního růstu).

4. ZDRAVOTNICTVÍ

Kdo kontroluje?	Co se kontroluje?
Specializovaný finanční úřad	Ceny poskytovaných zdravotních výkonů
Státní ústav pro kontrolu léčiv	Ceny léčivých přípravků, potravin pro zvláštní lékařské účely, zdravotnických prostředků a stomatologických výrobků

4.1. Zdravotní výkony

V roce 2022 se Specializovaný finanční úřad při provádění cenových kontrol v odvětví zdravotnictví zaměřil zejména na obory zubní lékařství, dentální hygiena, oftalmologie, fyzioterapie, chirurgie a dermatologie. Lékařské odbornosti jsou voleny v součinnosti s Generálním finančním ředitelstvím zejména v souvislosti s potřebou zjišťování informací o výši přiměřeného zisku v daných oblastech.

Ceny zdravotních služeb jsou regulovány příslušným cenovým předpisem Ministerstva zdravotnictví, a to úředně stanovenou maximální cenou podle ustanovení § 5 odst. 2 zákona o cenách nebo věcným usměrňováním cen podle ustanovení § 6 odst. 1 písm. c) zákona o cenách.

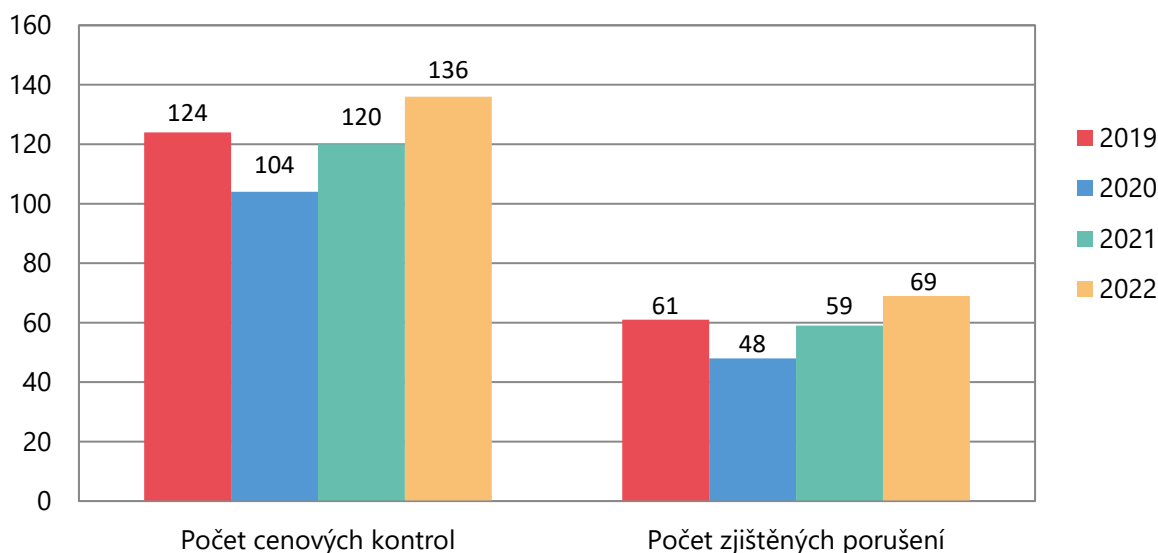
Maximální cenou jsou regulovány ceny zdravotních služeb:

- a) hrazených z veřejného zdravotního pojištění nebo z prostředků státního rozpočtu, popř. rozpočtů orgánů justice, státního zastupitelství, policie nebo Vězeňské služby České republiky,
- b) poskytovaných vládním stipendistům.

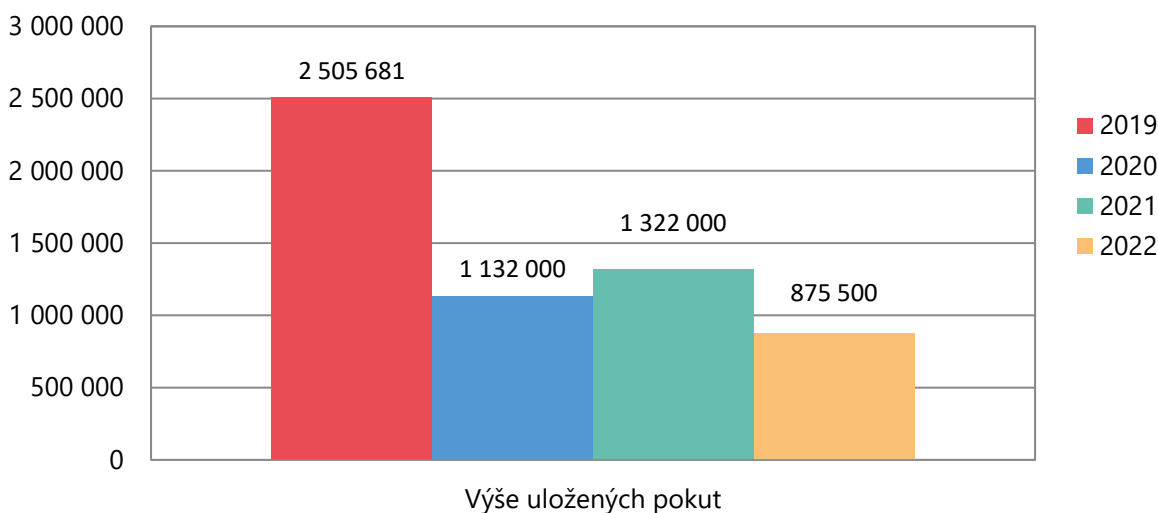
Věcným usměrňováním cen jsou regulovány ceny zdravotních služeb nehrazených z veřejného zdravotního pojištění poskytnutých:

- a) osobám, které jsou zdravotně pojištěné ve veřejném zdravotním pojištění v České republice, v členském státu Evropské unie, ve státu Evropského hospodářského prostoru nebo Švýcarské konfederace,
- b) českému nebo evropskému občanovi, který není zdravotně pojištěn podle písm. a).

Graf 10: Zdravotní výkony – počet kontrol a počet porušení

Graf 11: Zdravotní výkony – uložené pokuty (v Kč)

Výše uložených pokut v roce 2022 klesla oproti roku předchozímu o cca 30 %, přičemž míra porušování předpisů se v oblasti zdravotních výkonů v uplynulých letech **ustálila na přibližně 50 %** (hodnoty se nacházejí v intervalu 46,2 % – 50,7 %), tedy každý druhý kontrolovaný subjekt porušoval cenové předpisy.

Zdravotní služby regulované maximální cenou jsou hrazeny zdravotními pojišťovnami, u kterých je oprávněný předpoklad, že ceny zdravotních služeb, sjednané s jejich poskytovateli, jsou v souladu s cenovými předpisy (není překračována jejich maximální cena) a zdravotní pojišťovny kontrolují výši cen účtovaných poskytovateli zdravotních služeb k úhradě.

Vzhledem k této skutečnosti se Specializovaný finanční úřad zaměřuje na kontroly dodržování cenových předpisů při poskytování zdravotních služeb regulovaných věcným usměrňováním cen. Kontroly zdravotních služeb regulovaných maximální cenou provádí Specializovaný

finanční úřad jen zcela výjimečně za předpokladu, že se jedná o podnět (stížnost) na dodržování cenových předpisů zasahující právě do regulace této kategorie cen zdravotních služeb.

Cenovými kontrolami v odvětví zdravotnictví bylo nejčastěji zjištěno porušení cenových předpisů:

- nesestavením, a tedy i neuchováním kalkulací minutové režijní sazby k cenám zdravotních služeb po zákonem stanovenou dobu,
- nedodržováním závazného postupu při tvorbě ceny nebo při kalkulaci ceny,
- zahrnutím ekonomicky neoprávněných nákladů nebo nákladů nedoložených v účetnictví do kalkulace ceny, např. nerozdělení nákladů mezi stomatologii a dentální hygienu, náklady na životní a penzijní pojištění podnikatele – jedatele společnosti, duplicitní náklady, opravy a nákup dlouhodobého hmotného majetku, nedoložené náklady z účetnictví, náklady na odpisy dlouhodobého hmotného majetku, mzdové náklady zubních techniků, daň z příjmů právnických osob, dárky, vstupenky, přímý zdravotní materiál, zboží dentální hygieny, služby dentálního implantologa, náklady na pojištění podnikatelských rizik.

Kalkulované ceny zdravotních služeb jsou podle cenových předpisů Ministerstva zdravotnictví tvořeny od roku 2019 s využitím kalkulačního vzorce, kde se výše minutové režijní sazby (kalkulace ceny 1 minuty výkonu) vynásobí časem trvání zdravotní služby (časem výkonu) s přičtením nákladů na zvláště účtované položky nezahrnuté do minutové kalkulace. Doba trvání výkonu je proto jedním ze zásadních faktorů, který ovlivňuje cenu zdravotních služeb. Oprávněnou spotřebu času potřebného k provedení určitého výkonu (zdravotní služby) nelze při cenové kontrole reálně ověřit, neboť nelze stanovit pro jednotlivé výkony přesnou časovou dotaci (záleží např. na zkušenosti, rychlosti a zručnosti lékaře) a pracovníci Specializovaného finančního úřadu k tomu nejsou ani odborně způsobilí. Mohou se pouze orientačně řídit časem výkonu uvedeným ve vyhlášce č. 134/1998 Sb., kterou se vydává seznam zdravotních výkonů s bodovými hodnotami, ve znění pozdějších předpisů. I zde ovšem zástupci Ministerstva zdravotnictví spatřují dlouhodobě neřešený problém, neboť do kalkulací úhrad zdravotních pojišťoven jsou promítnuty časy výkonů stanovené zhruba v roce 1993, aniž by od té doby proběhla jejich aktualizace.

Nalezená pochybení

- Nesestavení, a tedy i neuchování kalkulací minutové režijní sazby k cenám zdravotních služeb po zákonem stanovenou dobu.
- Nedodržování závazného postupu při tvorbě ceny nebo při kalkulaci ceny.
- Zahrnutí ekonomicky neoprávněných nákladů nebo nákladů nedoložených v účetnictví do kalkulace ceny (např. náklady na životní a penzijní pojištění jednatele společnosti, opravy a nákup dlouhodobého hmotného majetku, daň z příjmů právnických osob, dárky, náklady na pojištění podnikatelských rizik).

4.2. Léčivé přípravky, potraviny pro zvláštní lékařské účely, zdravotnické prostředky a stomatologické výrobky

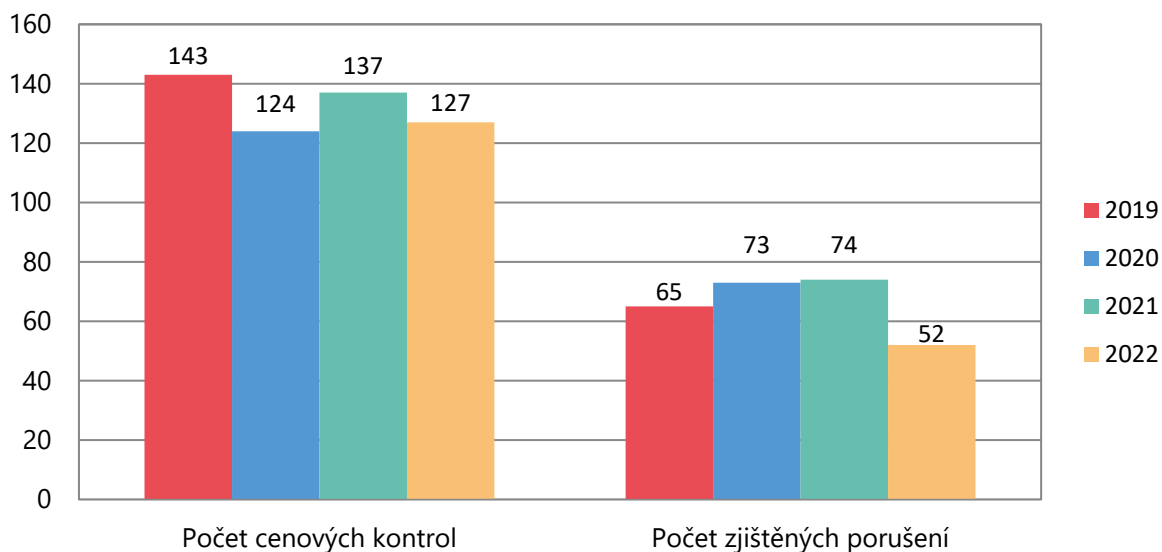
Státní ústav pro kontrolu léčiv (dále též „SÚKL“) se u poskytovatelů lékárenské péče (lékáren) v případě regulovaných hromadně vyráběných léčivých přípravků zaměřil zejména na dodržování úředně stanovených cen a maximální výše uplatněné obchodní přírážky, včetně cen pro hromadně vyráběné léčivé přípravky, které jsou před výdejem upravovány. U individuálně připravovaných léčivých přípravků bylo předmětem kontroly dodržování věcného usměrnění cen. Dále bylo ověřováno plnění povinnosti vedení evidence cen uplatněných při prodeji, označování léčivých přípravků cenami a způsob informování pacienta o ceně a výši doplatku. Sledováno bylo i dodržování lhůt doprodeje v případě snížení maximální ceny vykonatelným rozhodnutím SÚKL v návaznosti na probíhající procesy revizí cen a úhrad léčivých přípravků.

V případě cenových kontrol u distributorů regulovaných léčivých přípravků a zdravotnických prostředků byly, kromě kontroly dodržování úředně stanovených cen a maximální výše uplatněné obchodní přírážky, ověřovány také další povinnosti vyplývající z platného cenového předpisu – především povinnost informovat odběratele:

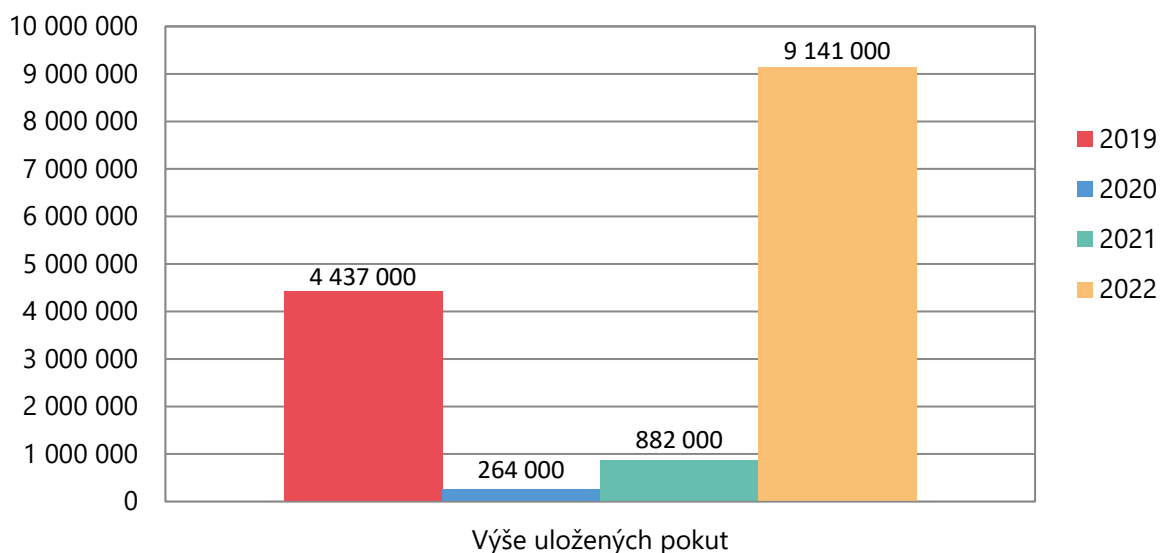
- o základu pro výpočet maximální obchodní přírážky,
- o výši vlastní uplatněné obchodní přírážky,
- o obchodních přírážkách oznámených distributorovi jinými osobami vykonávajícími distribuci.

Z důvodu náročnosti cenových kontrol, jak z hlediska času potřebného pro získání a následné zpracování rozhodných údajů, tak i objemu prověřovaných podkladů, jsou kontroly prováděny odděleně od ostatních typů kontrol prováděných SÚKL, tj. nejsou součástí kontrol podle jiných právních předpisů.

Graf 12: Léčivé přípravky, potraviny pro zvláštní lékařské účely, zdravotnické prostředky a stomatologické výrobky – počet kontrol a počet porušení

Graf 13: Léčivé přípravky, potraviny pro zvláštní lékařské účely, zdravotnické prostředky a stomatologické výrobky – uložené pokuty (v Kč)

Za hlavní důvod mírného snížení počtu zjištěných porušení cenových předpisů v roce 2022 lze označit efekt dlouhodobé snahy SÚKL eliminovat porušování cenových předpisů ze strany povinných subjektů zejména formou pravidelné edukace odborné veřejnosti v oblasti pravidel cenové regulace. Nedílnou součástí prováděných cenových kontrol je proto výuková činnost. V případě zavádění nových verzí či druhů cenových předpisů pořádá SÚKL pro regulované subjekty specializované semináře a průběžně poskytuje konzultační služby, včetně odpovědí na dotazy ze strany odborné veřejnosti i samotných pacientů.

V rámci opatření k nápravě byla kontrolovaným osobám, které porušily cenové předpisy, nejčastěji uložena povinnost uvést postupy výpočtů konečných cen regulovaných léčivých

přípravků do souladu s platným cenovým předpisem a uvést cenovou evidenci do průkazného stavu. V rámci zpráv o přijatých nápravných opatřeních byla některými kontrolovanými osobami dobrovolně přijata další nápravná opatření (např. úpravy a doplnění softwaru pro cenovou evidenci o nové kontrolní mechanismy, interní školení k problematice cenové regulace apod.).

Nalezená pochybení

- Nedodržení závazného postupu při tvorbě prodejní ceny léčivých přípravků.
- Nedodržení úředně stanovené maximální ceny při prodeji regulovaných léčivých přípravků.
- Nevedení nebo neuchování průkazné cenové evidence v případě regulovaných léčivých přípravků.

5. DOPRAVA

Kdo kontroluje?	Co se kontroluje?
Specializovaný finanční úřad	Jízdné v autobusové a železniční dopravě provozované mimo MHD, vč. rozsahu a výše poskytovaných slev
Krajské a obecní úřady	
Úřad pro přístup k dopravní infrastruktuře	Ceny za užití železniční infrastruktury, za přidělení kapacity dráhy, za poskytnutí služeb prostřednictvím zařízení služeb, veřejně přístupných vleček a veřejné užití jinak veřejně nepřístupných vleček
Hl. město Praha, St. město Brno	Regulované ceny v osobní taxislužbě

V odvětví dopravy jsou regulovány:

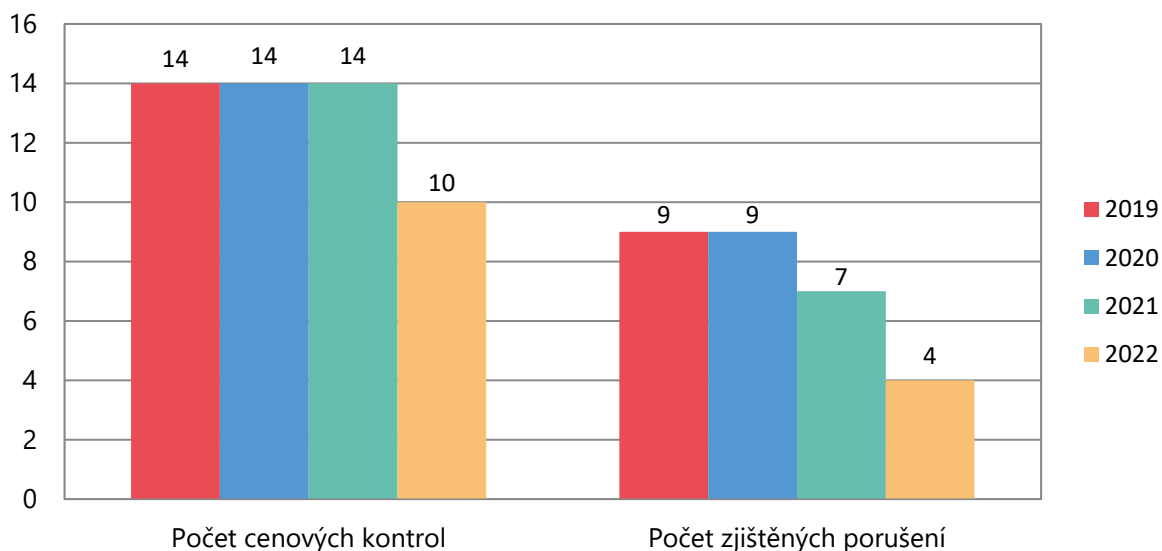
- ceny užití železniční infrastruktury celostátních a regionálních drah nebo veřejně přístupných vleček a veřejného užití jinak veřejně nepřístupných vleček,
- ceny užití zařízení služeb pro účely bezprostředně související s provozováním drážní dopravy,
- rozsah a výše slev poskytovaných ve veřejné linkové osobní vnitrostátní dopravě osob (autobusová doprava) a železniční osobní vnitrostátní dopravě (železniční doprava) provozovaných v rámci integrovaných veřejných dopravních služeb,
- výše jízdného v autobusové a železniční dopravě provozované mimo městskou hromadnou dopravu nebo mimo rámec integrovaných dopravních služeb,
- pevnou cenou jízdné pro přepravní služby na základě jednotného jízdního dokladu podle § 7a odst. 1 zákona č. 194/2010 Sb., o veřejných službách v přepravě cestujících a o změně dalších zákonů.

Obce nebo kraje mohou při splnění podmínek daných ustanovením § 1 odst. 6 zákona o cenách stanovit nařízením na svém území maximální ceny nucených odstranění vozidel, maximální výši jízdného v autobusové a železniční dopravě provozované v rámci integrovaných veřejných služeb, maximální výši jízdného v městské hromadné dopravě osob, maximální ceny taxislužby, služeb parkovišť, a užití příjezdových nebo odjezdových stání a míst k odstavení vozidla na zastávkách autobusové dopravy.

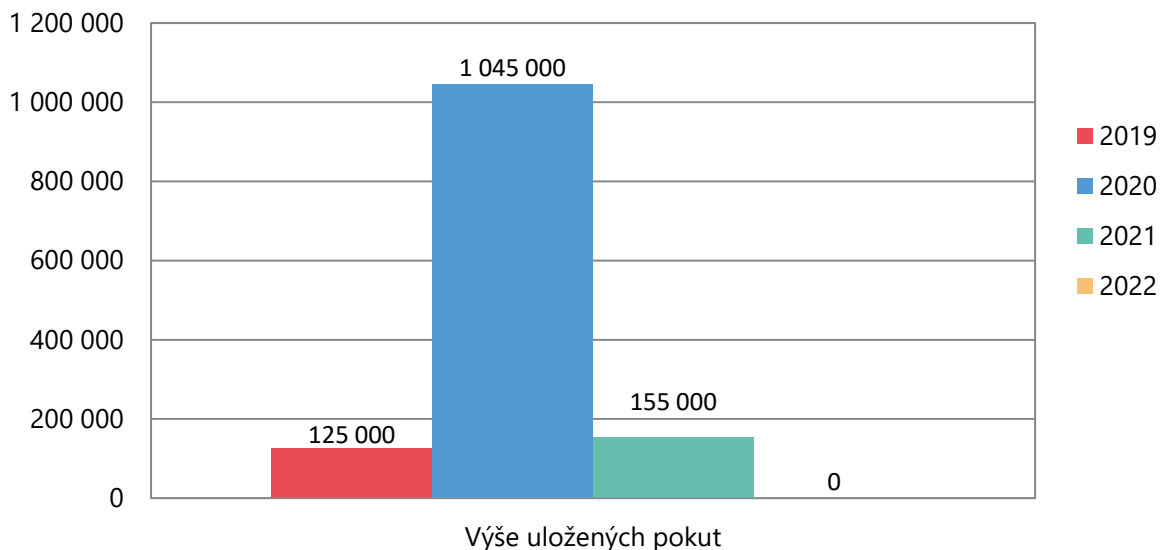
5.1. Jízdné v autobusové a železniční dopravě včetně rozsahu a výše poskytovaných slev

Kontrolu věcného usměrňování cen podle ustanovení § 6 odst. 1 písm. c) zákona o cenách provádí Specializovaný finanční úřad. Předmětem kontroly je rovněž dodržování rozsahu a výše slev poskytovaných ve veřejné autobusové a železniční dopravě.

Graf 14: Jízdné v autobusové a železniční dopravě včetně rozsahu a výše poskytovaných slev – počet kontrol a počet zjištěných porušení

Graf 15: Jízdné v autobusové a železniční dopravě včetně rozsahu a výše poskytovaných slev – uložené pokuty (v Kč)

Specializovaný finanční úřad postupným omezováním výkonu cenových kontrol v odvětví dopravy reaguje na pokles počtu subjektů, na něž se vztahuje regulace cen, a na pokračující

trend realizace převážné části osobní dopravy v rámci integrovaných dopravních služeb, u kterých je výše jízdného v gesci jednotlivých krajů.

V roce 2022 nebyla na základě provedených cenových kontrol v příslušném odvětví dopravy pravomocně uložena žádná pokuta. V některých případech bylo zahájeno **správní řízení**, u nalezených pochybení tedy není uložení pokuty v budoucnu vyloučeno.

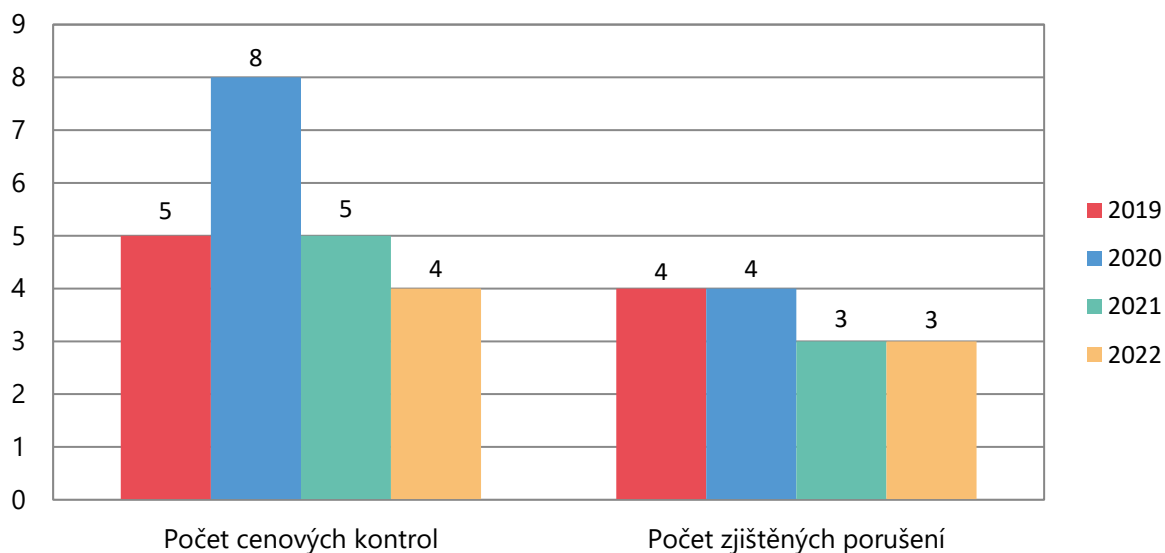
Nalezená pochybení

- Nedostatků při dodržování věcného usměrňování cen.
- Nedostatků při dodržování pravidel cenové evidence.

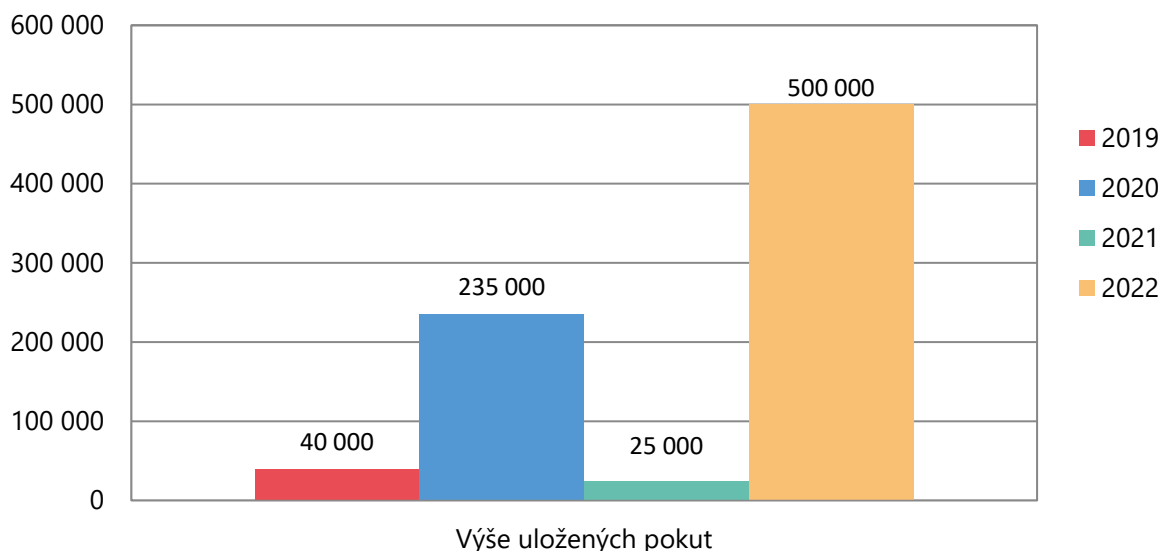
5.2. Užití železniční infrastruktury

Cenovou kontrolu v této oblasti provádí Úřad pro přístup k dopravní infrastruktuře. Kontrola je zaměřena na dodržování podmínek pro stanovení věcně usměrňovaných cen za užití železniční infrastruktury celostátních a regionálních drah a veřejně přístupných vleček, cen za veřejné užití jinak veřejně nepřístupné vlečky, a dále cen za užití zařízení služeb souvisejících s provozováním drážní dopravy, ve smyslu § 6 odst. 1 písm. c) zákona o cenách a vedení cenové evidence podle § 11 zákona o cenách.

Graf 16: Užití železniční infrastruktury – počet kontrol a počet zjištěných porušení

Graf 17: Užití železniční infrastruktury – uložené pokuty (v Kč)

Nižší počet nově zahájených kontrol je dán náročností jednotlivých cenových kontrol, velikostí kontrolovaných subjektů a v neposlední řadě i složitostí následného řízení o přestupku, kdy ve většině případů kontrolovaná osoba (obviněná) uplatňuje svoje právo na obhajobu v plné míře a to včetně soudních přezkumů.

Jednotlivá kontrolní zjištění oddělení cenové kontroly lze velmi obtížně zobecnit – a to vzhledem ke skutečnosti, že každá z provedených cenových kontrol je specifická, ovlivněná jak velikostí kontrolovaného subjektu, tak i délkou kontrolovaného období, a především pak kvalitou zdrojových dat a dalších podkladů, které je schopen poskytnout kontrolovaný subjekt, respektive získat kontrolní orgán.

Nalezená pochybení

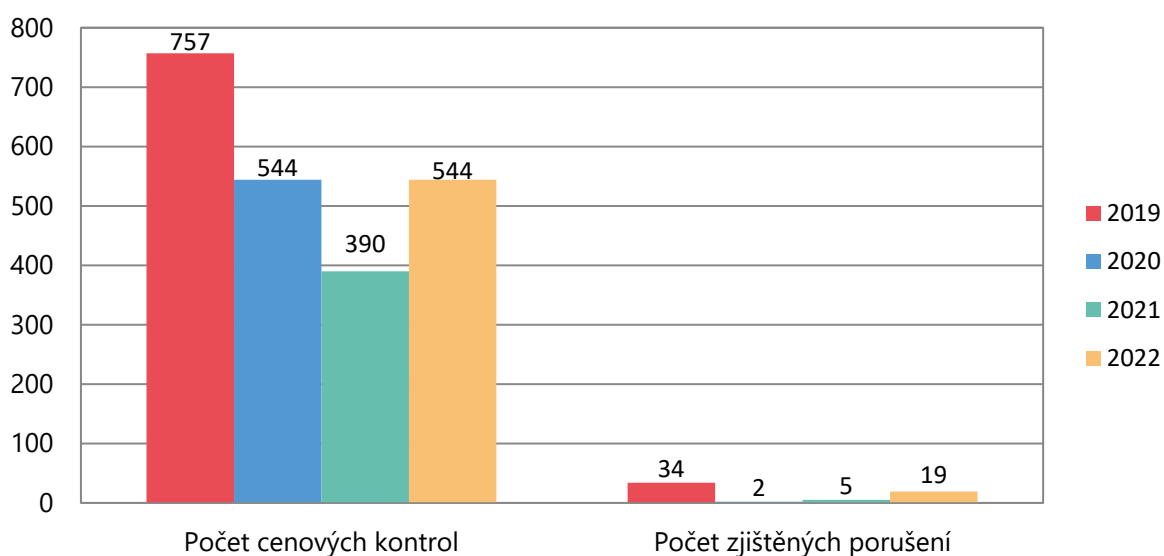
- Nedostatky při dodržování věcného usměrňování cen.
- Nedostatky při dodržování pravidel cenové evidence.

5.3.Regulované ceny v osobní taxislužbě

Kontroly prováděné Magistrátem hl. m. Prahy, odborem dopravy, jsou zaměřeny na kontroly cen v oboru osobní taxislužby, kde Magistrát hl. m. Prahy využil zákonného zmocnění a nařízením č. 20/2006 Sb. HMP, ve znění pozdějších předpisů, stanovil maximální ceny v taxislužbě.

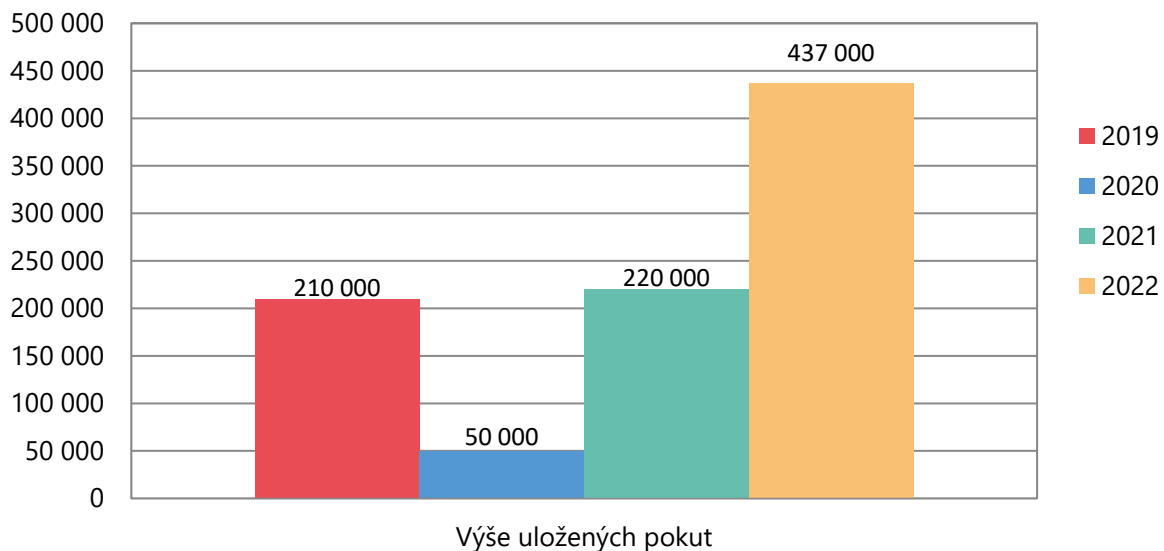
Proti vydaným rozhodnutím o uložení pokut za porušení cenových předpisů jsou ze strany provozovatelů taxislužby podávána odvolání k Ministerstvu financí a v některých případech následně podávány žaloby ke správním soudům. Projednávání u soudů trvá i několik let. Nápravná opatření se při tomto druhu kontrol neukládají.

Graf 18: Regulované ceny v osobní taxislužbě – počet kontrol a počet porušení

Klesající trend z uplynulých let se v roce 2022 zastavil – počet cenových kontrol se zvýšil na hodnotu shodnou s rokem 2020. Rovněž vzrostla výše uložených pokut, a to v proporcionálně vyšším rozsahu než počet kontrol.

Graf 19: Regulované ceny v osobní taxislužbě – uložené pokuty (v Kč)

Míra porušování cenových předpisů se z hodnot relativně příznivých v letech 2020 (0,4 %) a 2021 (1,3 %) opět zvýšila v roce 2022 (3,5 %) a přiblížila se tak úrovni z doby před pandemií (4,5 % v roce 2019).

Nalezená pochybení

- Překročení úředně stanovené maximální ceny.

6. POŠTOVNÍ A TELEKOMUNIKAČNÍ SLUŽBY

Kdo kontroluje?	Co se kontroluje?
Český telekomunikační úřad	Ceny poštovních služeb, vč. poštovních služeb do zahraničí
	Ceny za přístup k poštovní infrastruktuře
	Ceny v oblasti elektronických komunikací

ČTÚ v roce 2022 v návaznosti na ustanovení § 14 odst. 6 zákona o cenách nevedl žádnou cenovou kontrolu. Cenové kontroly nebyly prováděny ani v letech 2019–2021.

ČTÚ postupuje při kontrole plnění povinností souvisejících s regulací cen s ohledem na příslušná ustanovení (zejména § 113) zákona č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích), ve znění pozdějších předpisů (dále také „ZEK“) a s ohledem na příslušná ustanovení (zejména § 37) zákona č. 29/2000 Sb., o poštovních službách a o změně některých zákonů (zákon o poštovních službách), ve znění pozdějších předpisů, podle zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád), ve znění pozdějších předpisů.

Ačkoli výše uváděné kontrolní činnosti do určité míry s cenovou problematikou souvisejí, neprovádí je ČTÚ podle zákona o cenách – a proto se nejedná o cenové kontroly ve striktním smyslu.

V oblasti poštovních služeb ČTÚ kontroluje dodržování povinnosti držitele poštovní licence, tj. České pošty, s. p., uplatňovat **nákladově orientované ceny základních poštovních služeb a jejich cenovou dostupnost přinejmenším jedenkrát ročně a pokaždé, navrhne-li držitel poštovní licence zvýšení cen základních služeb**. V roce 2022 toto ověřování prováděl ČTÚ dvakrát, dvojí ověřování proběhlo rovněž v letech 2020 a 2021.

V sektoru elektronických komunikací ČTÚ průběžně ověřuje dodržování podmínek cenové regulace u služeb poskytovaných podniky s významnou tržní silou v návaznosti na výsledky analýz relevantních trhů, kterým byla cenová regulace uložena rozhodnutími o ceně v souladu s § 51 ZEK. V současné době je účinné jedno rozhodnutí o ceně vydané v roce 2018.

Dále ČTÚ ověřuje plnění povinnosti stanovovat nákladově orientované ceny za přenesení čísla a upozornění na neplacení telefonního účtu. V návaznosti na závazky, které přebrali mobilní síťoví operátoři v aukcích rádiových kmitočtů v letech 2014 a 2021, ČTÚ ověřuje plnění těchto závazků, mimo jiné závazků stanovovat ceny velkoobchodních služeb tak, aby bylo stejně efektivnímu operátorovi („Mobile Virtual Network Operator“) zajištěno ziskové podnikání na podřazeném trhu nebo trzích.

7. POHŘEBNICTVÍ

Kdo kontroluje?	Co se kontroluje?
Specializovaný finanční úřad	Věcně usměrňované ceny pro služby krematorií (zpopelnění zemřelého a ostatků v rakvi, uložení popele do pevné uzavíratelné urny s označením včetně ceny urny), pohřební služby ve vymezených případech (tzv. sociální nebo obecní pohřby), nájem z pozemků pro hřbová místa
Krajské a obecní úřady	Maximální ceny u služeb pohřebních, u služeb hřbitovních (jen obce)

Kontrolní činnost Specializovaného finančního úřadu se z důvodu věcné působnosti k provádění cenových kontrol, dané rovněž krajským a obecním úřadům, zaměřuje na kontrolu dodržování cenových předpisů při poskytování služeb, jejichž cena je regulována věcným usměrňováním. V ojedinělých případech jsou při kontrole subjektů, na jejichž činnost dopadá regulace cen formou věcného usměrňování, kontrolovány i položky regulované úředním stanovením cen ze strany krajských nebo obecních úřadů.

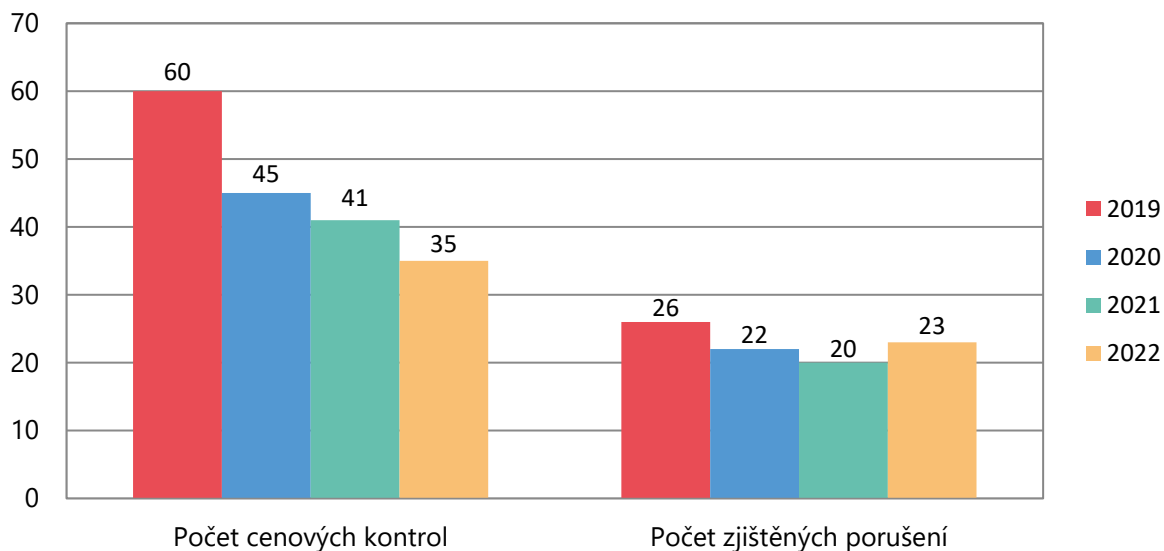
V odvětví pohřebnictví dochází ke změnám regulace. Regulace formou věcně usměrňovaných cen, podle ustanovení § 6 odst. 1 písm. c) zákona o cenách, se i roce 2022 vztahoval na:

- služby krematorií, z toho jen zpopelnění zemřelého a ostatků v rakvi, uložení popele do pevně uzavíratelné urny s označením včetně ceny urny, v případě, že nebyly stanoveny maximální ceny nařízením obce či kraje,
- služby spojené s pohřbením, které je povinna zajistit obec (obecní pohřby).

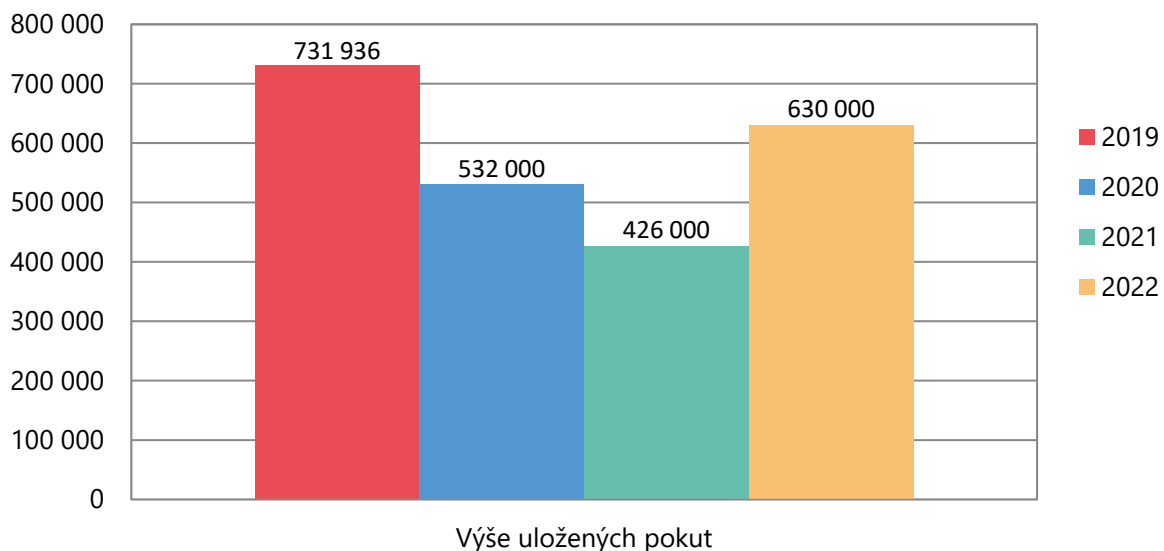
U služeb krematorií v roce 2022 podléhaly regulaci nejen ceny, za které je provozovatelé krematorií prodávali pohřebním službám, ale i ceny, za které byly takto nakoupené služby dále prodávány pozůstalým při zajištění pohřbu. Obdobně, jako v odvětví dopravy, mohou při splnění podmínek, uvedených v ustanovení § 1 odst. 6 zákona o cenách, i v tomto odvětví obce nebo kraje na svém území regulovat nařízením prostřednictvím stanovení maximální ceny služeb hřbitovních a služeb pohřebních (služby zahrnující činnosti spojené s úpravou lidských pozůstatků, jejich pohřbením a přepravou).

Cenovými kontrolami v odvětví pohřebnictví bylo v roce 2022 zjištěno porušení cenových předpisů nejčastěji v těchto případech: nesestavení, a tedy i neuchování kalkulací k cenám poskytovaných služeb po zákonem stanovenou dobu; zahrnutí ekonomicky neoprávněných nákladů (obal na úřední urnu) nebo nákladů vyšších než účetně doložených (např. na odpisy vozidel, rakev, nepromítnutí slevy z ceny žehu poskytnuté provozovatelem krematoria) do kalkulace ceny poskytované služby.

Graf 20: Pohřebnictví – počet kontrol a počet porušení

Graf 21: Pohřebnictví – uložené pokuty (v Kč)

Ve srovnání s bezprostředně předcházejícím obdobím počet provedených cenových kontrol v roce 2022 mírně klesl, **výrazně však narostla míra porušování – a to na 65,7 %**, zatímco v letech minulých 2019–2021 nikdy nepřesáhla 50 %. Vzrostla rovněž úhrnná výše pravomocně uložených pokut z důvodu dokončení déletrvajících přestupkových řízení.

Nalezená pochybení

- Nesestavení, a tedy i neuchování kalkulací k cenám poskytovaných služeb po zákonem stanovenou dobu.
- Zahrnutí ekonomicky neoprávněných nákladů nebo nákladů vyšších než účetně doložených do kalkulace ceny poskytované služby.

8. ZNAČENÍ ZBOŽÍ A CENOVÁ EVIDENCE

Kdo kontroluje?	Co se kontroluje?
Specializovaný finanční úřad	Dodržení povinnosti prodávajících vést a po stanovenou dobu uchovávat evidenci o cenách zboží prodávávaného spotřebiteli a informovat spotřebitele o ceně
Krajské a obecní úřady	

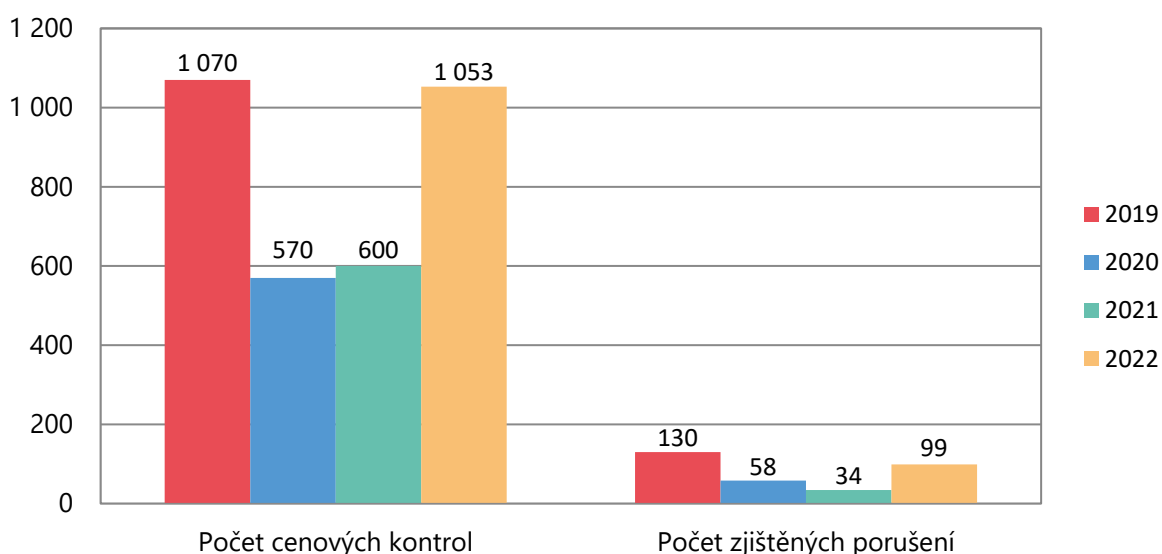
Prodávající v maloobchodu a při poskytování služeb cestovních kanceláří jsou kontrolováni, zda dodržují následující povinnosti:

- vést a po stanovenou dobu uchovat evidenci o cenách zboží prodávávaného spotřebiteli danou ustanovením § 11 odst. 1 písm. c) a odst. 2 zákona o cenách,
- informovat spotřebitele o ceně způsobem a v rozsahu daném ustanovením § 13 a § 13a zákona o cenách.

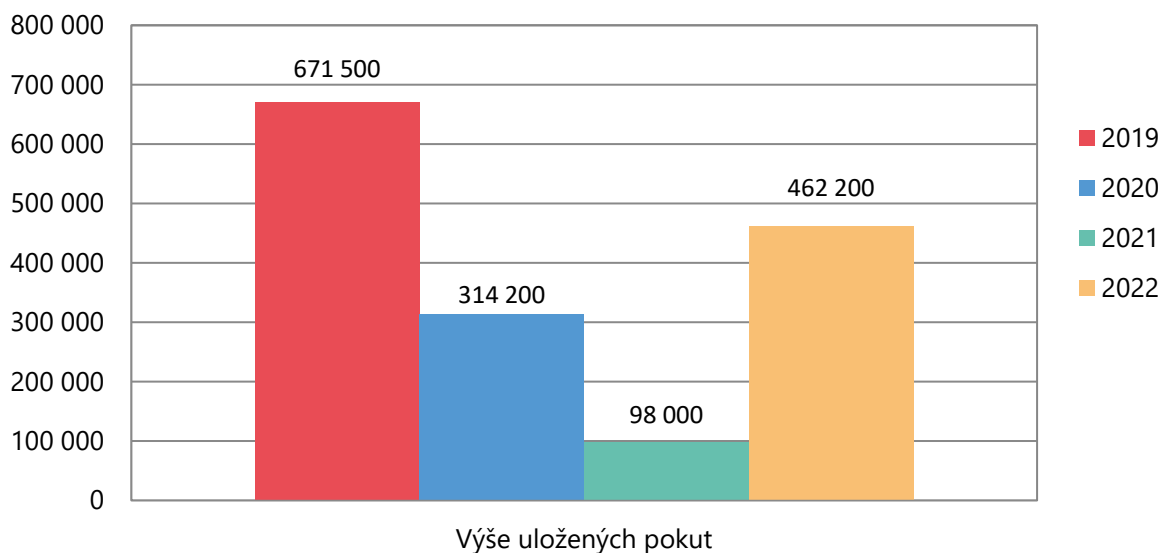
Specializovaný finanční úřad při cenových kontrolách prověřuje, jak jsou dodržována ustanovení § 11 a § 13 zákona o cenách. Proces probíhá jako součást kontrol zaměřených na dodržování cenových předpisů při poskytování zboží nebo služeb regulovaných úředně stanovenou maximální cenou nebo věcným usměrňováním cen ve shora uvedených oblastech.

Cenové kontroly zaměřené výhradně na ustanovení § 13 a § 13a zákona o cenách jsou prováděny zpravidla jen na podnět, neboť kontrolní činnost v této oblasti vykonávají v souladu s ustanovením § 4 odst. 2 a § 4a odst. 2 zákona č. 265/1991 Sb. rovněž i krajské a obecní úřady a orgány České obchodní inspekce v rámci kompetencí daných zákonem o ochraně spotřebitele.

Graf 22: Značení zboží a cenová evidence – počet kontrol a počet porušení

Graf 23: Značení zboží a cenová evidence – uložené pokuty (v Kč)

Počet cenových kontrol se v uplynulém roce 2022 opět zvýšil na úroveň blízkou hodnotám před koronavirovou pandemií, míra porušování se během sledovaného čtyřletého období pohybovala mezi cca 5 % a 12 %. O celkovém objemu uložených pokut lze konstatovat zhruba totéž, co platí o počtu kontrol.

Nalezená pochybení

- Nedostatky při dodržování pravidel cenové evidence.
- Nedostatky při dodržování povinnosti označování zboží cenami.

9. ZNEUŽITÍ VÝHODNĚJŠÍHO HOSPODÁŘSKÉHO POSTAVENÍ

Kdo kontroluje?	Co se kontroluje?
Specializovaný finanční úřad	Zneužití výhodnějšího hospodářského postavení

Výhodnější hospodářské postavení má prodávající nebo kupující, který sjednává na trhu ceny, aniž by při tom byl vystaven podstatné cenové soutěži. Cenovou kontrolou se ověřuje, zda prodávající nebo kupující, který má výhodnější hospodářské postavení, jej nezneužívá k získání nepřiměřeného majetkového prospěchu tím, že:

- a) prodá zboží za cenu zahrnující neoprávněné náklady nebo nepřiměřený zisk obdrženy na základě vyšší ceny prodeje oproti obvyklé ceně nebo
- b) nakoupí zboží za cenu výrazně nedosahující oprávněných nákladů nebo nižší, než je cena obvyklá.

V daném případě se jedná o cenové kontroly s nejvyšším časovým, personálním a administrativním zatížením, neboť je nutné opatřit a vyhodnotit dostatek podkladů tak, aby bylo možné jednoznačně:

- a) vymezit z hlediska věcného, geografického a časového relevantní trh, na kterém prodávající nebo kupující sjednává ceny daného zboží nebo služby,
- b) posoudit, zda prodávající nebo kupující má na trhu vymezeném podle písm. a) výhodnější hospodářské postavení (objem prodaného nebo nakoupeného zboží, podíl na daném trhu, hospodářská a finanční síla, právní a jiné překážky pro vstup na trh, míra horizontálního a vertikálního propojení s jinými osobami na daném trhu),
- c) určit cenu obvyklou, tj. rozsah cen, které byly pro dané zboží nebo službu volně sjednány na trhu, jež není dotčen účinky omezení hospodářské soutěže, mezi osobami, které nejsou ve spojení,
- d) určit, zda na straně prodávajícího jsou do ceny daného zboží zahrnuty neoprávněné náklady nebo nepřiměřený zisk, včetně jejich výše, v případě zneužití výhodnějšího hospodářského postavení prodávajícím nebo
- e) určit výši oprávněných nákladů prodávajících a posoudit, zda cena zboží nebo služeb jí výrazně nedosahuje, v případě zneužití výhodnějšího hospodářského postavení kupujícím.

Cenové kontroly při podezření ze zneužití výhodnějšího hospodářského postavení jsou zahajovány zpravidla na základě podnětu od dotčeného subjektu, jiného státního orgánu nebo

Ministerstva financí. Před vlastním zahájením cenové kontroly je, z důvodu její výše zmíněné náročnosti, využíván postup podle ustanovení § 3 kontrolního řádu, tj. Specializovaný finanční úřad si opatřuje podklady pro posouzení, zda je v daném případě oprávněný důvod zahájit kontrolu.

V roce 2022 byla na základě podnětu zahájena 1 cenová kontrola zaměřená na dodržování cenových předpisů při uplatňování cen za užívání pozemní části veřejného přístavu v souvislosti s užíváním přístavu plavidlem. Kontrola dosud nebyla ukončena. V roce 2021 byla na základě podnětu provedena 1 cenová kontrola zaměřená na dodržování cenových předpisů při uplatňování cen za užívání pozemní části veřejného přístavu v souvislosti s užíváním přístavu plavidlem, kdy nebylo zjištěno zneužití výhodnějšího hospodářského postavení.

10. CIGARETY

Kdo kontroluje?	Co se kontroluje?
Celní úřady	Pevné ceny cigaret

Předmětem kontrol dodržování cenových předpisů v působnosti orgánů Celní správy České republiky (dále též „celní správa“) je dodržování úředně stanovených pevných cen cigaret, tzv. cen pro konečného spotřebitele. Cenovým orgánem, který reguluje a svým cenovým rozhodnutím stanovuje pevné ceny cigaret, je podle zákona č. 265/1991 Sb. Celní úřad pro Středočeský kraj. Cenovými kontrolními orgány jsou podle tohoto zákona jednotlivé celní úřady v rámci své jurisdikce.

Dle vyjádření Generálního ředitelství cel je rozhodnutí o stanovení pevné ceny cigaret ze strany Celního úřadu pouze formální, kdy faktické stanovení, resp. návrh této ceny, vychází z vůle samotných subjektů uvádějících cigarety na trh (dále jen „výrobci“) a Celní úřad tuto cenu zpravidla bez výhrady „schválí“ (byť z formálního hlediska se jedná o cenové rozhodnutí). Jedinou podmínkou tak podle zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů, zůstává, že pro cigarety se stejným (myšleno naprosto totožným) obchodním názvem a o stejném počtu kusů v jednotkovém balení musí být stanovena stejná cena pro konečného spotřebitele.

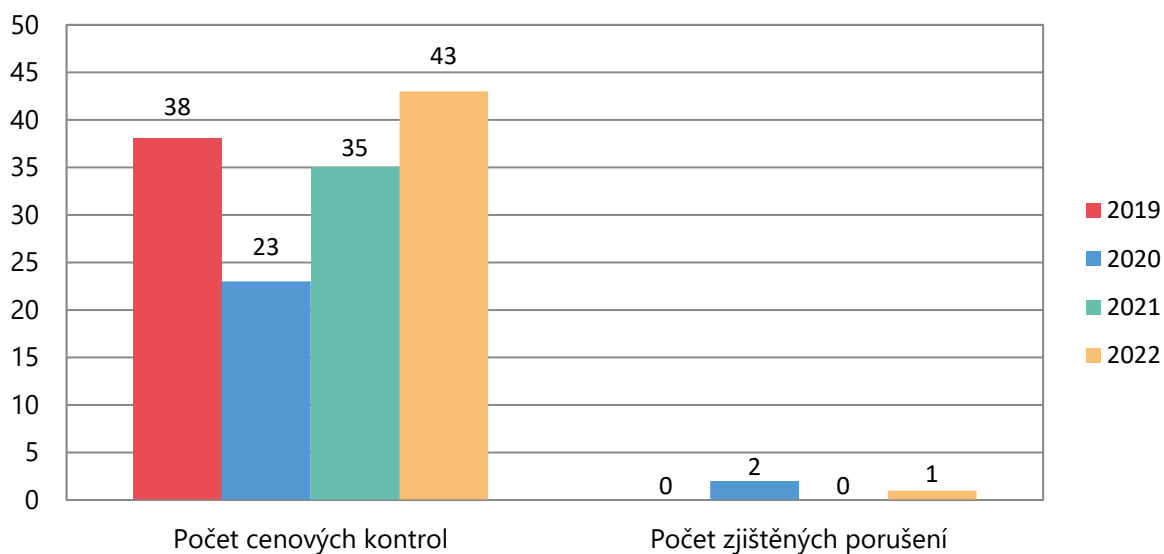
Pro kontrolu dodržování prodejní ceny cigaret lze využít více procesněprávních, resp. hmotněprávních předpisů, dle kterých mohou celní úřady při kontrole postupovat, resp. případné přestupky trestat. Kromě zákona o cenách se tedy obdobná skutková podstata přestupku v podobě nedodržení úředně stanovené ceny (ceny pro konečného spotřebitele) nachází i v zákoně o spotřebních daních, přičemž orgán celní správy má procesně postupovat namísto zákona č. 255/2012 Sb., kontrolní řád podle zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád (dále též „daňový řád“).

Provádění kontrol dodržování prodejní ceny cigaret zároveň nepatří mezi prioritní činnosti orgánů celní správy, mezi které naopak patří kontroly zdanění a značení tabákových výrobků. Cenové kontroly probíhají zpravidla souběžně s kontrolami dalšími, nejčastěji právě s kontrolami značení a zdanění tabákových výrobků a lihu nebo kontrolami pohonných hmot na čerpacích stanicích dle zákona č. 311/2006 Sb., o pohonných hmotách a čerpacích stanicích a o změně některých souvisejících zákonů.

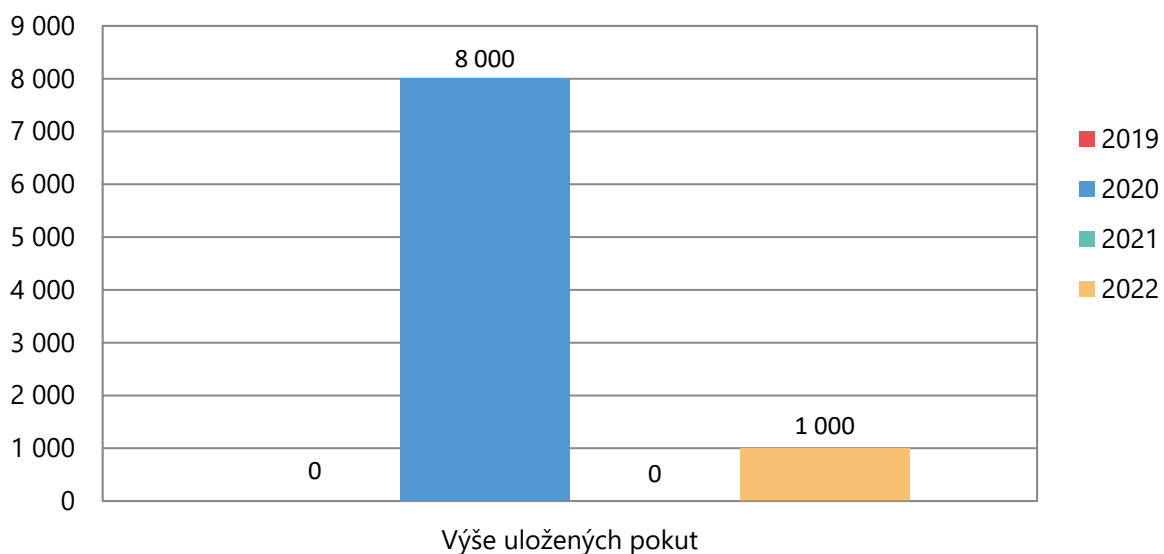
V kalendářním roce 2022 proběhlo ze strany orgánů celní správy celkem 43 kontrol dodržování úředně stanovených pevných cen cigaret podle cenových předpisů, což je mírný vzrůst v porovnání s kalendářním rokem 2021, kdy proběhlo 35 kontrol. Cenovými kontrolami bylo

zjištěno jediné porušení cenových předpisů, resp. zákazu prodeje cigaret za cenu jinou, než je uvedena na tabákové nálepce.

Graf 24: Cigarety – počet kontrol a počet porušení

Graf 25: Cigarety – uložené pokuty (v Kč)

Žádná z kontrol nebyla provedena na základě stížnosti nebo z podnětu např. spotřebitelů cigaret a kontroly probíhají zpravidla z vlastních podnětů celních úřadů.

Pokud jde o případná opatření k nápravě, platí, že orgány celní správy uloží obvykle pouze pokutu a zpravidla provedou u osoby opakovanou kontrolu v dalším období. V případě zvýšení prodejní ceny cigaret prodejcem probíhá paralelně s řízením o přestupku rovněž řízení daňové za účelem vyměření daně ve výši, v jaké ji stanovuje zákon o spotřebních daních.

11. MIMOŘÁDNÁ CENOVÁ ŠETŘENÍ

V reakci na skokový nárůst cen benzínu a nafty u čerpacích stanic přistoupilo Ministerstvo financí v roce 2022 po konzultacích s oborovými asociacemi petrolejářského sektoru k šetření prodejních cen pohonných hmot, a to **formou reportingu cen na veřejných čerpacích stanicích na denní bázi**. Ministerstvo financí na základě § 12 zákona o cenách sbíralo na denní bázi data o maximálních cenách na totemech veřejných čerpacích stanic, a to za základní produkty Natural 95 a Diesel.

Uvedený sběr dat začal dne 14. 3. 2022 tím, že Ministerstvo financí oslovilo 759 provozovatelů (tj. více než 2 500 čerpacích stanic) se žádostí o poskytnutí cenové informace o pohonných hmotách – za automobilový benzín 95 oktanů s max. 5 % biosložky označený také jako E5 bez přidaných speciálních aditiv (ČSN EN 228 pro auto benziny) a za motorovou naftu s max. 7 % biosložky označenou také jako B7 bez speciálních přidaných aditiv (ČSN EN 590 pro motorovou naftu), dle specifikace uvedené v zákoně č. 311/2006 Sb., o pohonných hmotách a čerpacích stanicích pohonných hmot, ve znění pozdějších předpisů, ve spojení s příslušnými prováděcími předpisy, prodávaných koncovým zákazníkům. Tento sběr byl 31. 5. 2022 rozšířen o reálné měsíční nákupní a průměrné prodejní ceny pohonných hmot a jejich objem.

Data o pohonných hmotách jsou v České republice dostupná i pro jiné orgány státní správy (Finanční správa, Celní správa, Český statistický úřad) a i v soukromých informačních systémech (např. CCS). Uvedené alternativy však neobsahují data ve stejném detailu, nejedná se o data o celém trhu, nejsou ověřitelná cenovým kontrolním orgánem nebo jsou dostupná s výrazným zpožděním. Sběr dat sloužil Ministerstvu financí k vyhodnocování podmínek na trhu pro potenciální zavedení cenové regulace s minimální administrativou a náklady pro čerpací stanice. Takovými daty v České republice v současnosti disponuje pouze Ministerstvo financí jako cenový orgán.

Ministerstvo financí České republiky

Letenská 15
118 10 Praha 1

<http://www.mfcr.cz>

I SBN 978-80-7586-060-6

9 788075 860606 >

Ministerstvo financí
České republiky

